

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2558 ของ สศช.

ทิศทาง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

(พ.ศ. 2560-2564)

วันจันทร์ที่ 14 กันยายน 2558

ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2558 ของ สศช.

ทิศทาง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

(พ.ศ. 2560-2564)

วันจันทร์ที่ 14 กันยายน 2558

ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีภารกิจสำคัญประการหนึ่งคือ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในปี 2557 ที่ผ่านมา สำนักงานฯ ได้นำประเด็นการพัฒนาคน ในมิติต่างๆ มารวมความเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนาในการประชุมประจำปี 2557 ของ สศช. ซึ่งนอกจาก จะได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ที่กำลังจะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน 2559 แล้ว ยังสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการกำหนดกรอบทิศทางและแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งกำหนดประกาศใช้ในเดือนตุลาคม 2559 ต่อไปด้วย

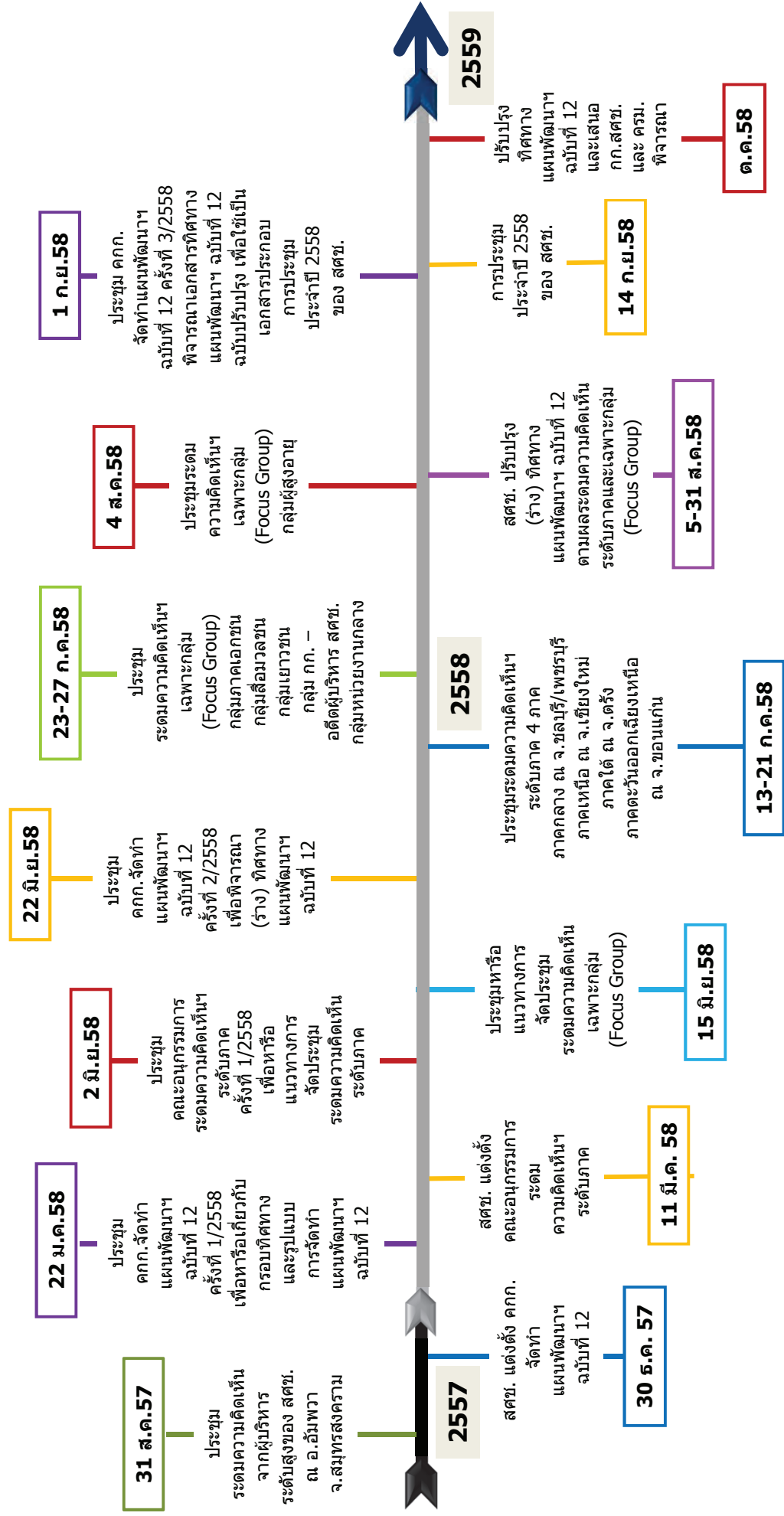
ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สำนักงานฯ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ของ สังคมอย่างแท้จริง สำนักงานฯ จึงได้จัดทำเอกสาร “ทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12” เพื่อใช้ในการ ประชุมระดมความคิดเห็นการจัดทำทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ระดับภาคทั้ง 4 ภาค และระดมความ คิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เช่น กลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน และกลุ่มภาคเยาวชน เป็นต้น ในช่วง เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2558

สำหรับการประชุมประจำปี 2558 นี้ สำนักงานฯ ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมระดม ความคิดเห็นดังกล่าวมาประกอบการปรับปรุงเอกสาร “ทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12” และจัดทำเป็น เอกสารประกอบการประชุมประจำปีฉบับนี้ขึ้น โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย กรอบแนวคิดและหลักการ สถานะของประเทศ บริบทการเปลี่ยนแปลง กรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาสำคัญ โดย สำนักงานฯ จะนำความคิดเห็นที่ได้รับจากการประชุมประจำปีไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงทิศทางและยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้มีความชัดเจน เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ อย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการประชุมที่จัดทำขึ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วม ประชุมและผู้สนใจโดยทั่วไป และขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมเป็นภาคีการพัฒนาในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต่อไปในอนาคต

การดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในปี 2557-2558

1	กรอบแนวคิดและหลักการ	1
2	สถานะของประเทศ	1
	2.1 ด้านเศรษฐกิจ	1
	2.2 ด้านสังคม	5
	2.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	8
3	บริบทการเปลี่ยนแปลง	10
	3.1 บริบทภายใน	10
	3.2 บริบทภายนอก	12
4	กรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมาย	16
	4.1 กรอบวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	16
	4.2 การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategic Positioning)	16
	4.3 ภาพเศรษฐกิจไทยในกรณีฐาน	16
	4.4 เป้าหมาย	17
5	แนวทางการพัฒนา	19
	5.1 การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม	19
	5.2 การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา	21
	5.3 การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหาร	26
	5.4 การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี	28
	5.5 การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	28
	5.6 การพัฒนาพื้นที่ ภาค และการเชื่อมโยงภูมิภาค	30
	5.7 การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	31
ภาคผนวก		
	ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	35
	ข้อมูลด้านสังคม	41
	ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	46

1

กรอบแนวคิดและหลักการ

ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ประเทศไทยจะยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เช่น กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสถานการณ์ด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงจำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ ดังนี้ (1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ (4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2

สถานะของประเทศ

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

2.1.1 ในช่วง 5 ทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจไทยประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจทั้งในด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิต ดังนี้

(1) **ในด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ** เศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2504 - 2557 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.1 ส่งผลให้รายได้ประชาชาติต่อหัวของประชาชน (GNI Per Capita) ในปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 156,643 บาท (4,937 ดอลลาร์ สรอ.) ซึ่งทำให้อินเตอร์เนชันแนลได้จัดอันดับประเทศไทยเป็นประเทศรายได้ปานกลางตอนบน (Upper Middle Income Country) และในปี 2557 รายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per Capita) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็น 185,414 บาท (5,707 ดอลลาร์ สรอ.) ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP per Capita) อยู่ที่ 202,795 บาท (6,108 ดอลลาร์ สรอ.)

(2) **ในด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ** แม้ว่าเศรษฐกิจไทยจะประสบปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจรุนแรงในปี 2524 และในปี 2540 แต่การดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาและการให้ความสำคัญกับการรักษาวินัยทางการเงินและการคลัง ทำให้เศรษฐกิจไทยกลับเข้าสู่เสถียรภาพและอยู่ในเกณฑ์ที่แข็งแกร่ง โดยในปี 2556 ประเทศไทยมีสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP และหนี้สินต่างประเทศต่อ GDP ร้อยละ 42.2 และร้อยละ 33.4 ตามลำดับ ซึ่งต่ำเป็นลำดับที่ 98 (จาก 183 ประเทศ) และลำดับที่ 66 (จากทั้งหมด 218 ประเทศ) ของโลก ในขณะที่สำรองเงินตราต่างประเทศอยู่ที่ 167.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพสะท้อนความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติที่มีต่อเศรษฐกิจไทย

(3) **ในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ** โครงสร้างการผลิตมีการเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้นตามแนวนโยบายการพัฒนาของภาครัฐและแรงขับเคลื่อนจากพลวัตของเศรษฐกิจโลก ในขณะที่มีการสั่งสมองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งทำให้โครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นและมีการเปลี่ยนผ่านจากโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมขั้นปฐมภายใต้การบริหารจัดการของเงินทุนต่างชาติในระยะแรกของการขยายฐานะจากประเทศรายได้ต่ำมาเป็นประเทศรายได้ปานกลางขั้นต่ำ (Lower Middle Income Country) เป็นโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมพื้นฐาน (Supporting Industry) ในช่วงของการขยายฐานะขึ้นเป็นประเทศรายได้ปานกลางชั้นกลาง (Middle Middle Income Country) รวมทั้งมีการสั่งสมเทคโนโลยีการผลิตและพัฒนาอุตสาหกรรมขั้นสูงภายใต้เครือข่ายการผลิตของบริษัทแม่ในต่างชาติและการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนทุนไทยในช่วงการขยายฐานะขึ้นเป็นประเทศรายได้ปานกลางขั้นสูง (Upper Middle Income Country) เช่นเดียวกับการผลิตสาขาบริการที่เริ่มมีความเชี่ยวชาญหลากหลายและมีสัดส่วนของทุนไทยมากขึ้นตามลำดับ ทำให้มีสัดส่วนของการบริการนอกภาคการท่องเที่ยวที่ใช้เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น เช่น การสำรวจขุดเจาะปิโตรเลียม การบริการด้านสื่อบันเทิงและภาพยนตร์ การค้าส่งค้าปลีก การเปลี่ยนแปลงของภาคการผลิตและบริการดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจไทยมีความพร้อมสำหรับการพัฒนาต่อยอดเข้าสู่การผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับที่สูงขึ้นและเป็นของตนเองมากขึ้น เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในระยะต่อไป

2.1.2 แม้ว่าพัฒนาในช่วง 5 ทศวรรษที่ผ่านมาจะทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี เสถียรภาพทางเศรษฐกิจมีความมั่นคง และภาคการผลิตมีการปรับเปลี่ยนเข้าสู่โครงสร้างการผลิตของประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงก็ตาม แต่ผลการพัฒนาในช่วง 8 ปีที่ผ่านมาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2557) เริ่มแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิต ซึ่งจะเป็อุปสรรคสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไปและมีแนวโน้มที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยไม่สามารถยกระดับการพัฒนาออกจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยการเปลี่ยนแปลงสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ประกอบด้วย

(1) **การขยายตัวทางเศรษฐกิจจะลดตัวอย่างรวดเร็วและมีความผันผวนมากขึ้น** ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 3.2 ชะลอลงจากเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่ต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจ และต่ำกว่าระดับการขยายตัวที่จำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจไทยสามารถหลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลางในระยะเวลานี้

(2) **การส่งออกของไทยปรับตัวลดลงทั้งในด้านการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม** โดยปริมาณการส่งออกรวมในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจทางการเงินที่ผ่านมาขยายตัวช้าลงตามลำดับจากร้อยละ 9.7 ต่อปีในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นเฉลี่ยร้อยละ 1.1 ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2555-2557) แม้ว่าการลดลงของการส่งออกในช่วงดังกล่าวจะมีสาเหตุสำคัญมาจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจโลกในปี 2551-2552 การชะลอตัวทางเศรษฐกิจในประเทศคู่ค้าสำคัญและผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยในระยะต่อมาก็ตาม แต่การส่งออกสินค้าชนิดเดียวกันในประเทศคู่แข่งสำคัญเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการลดลงของขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและการส่งออก

(3) การลงทุนซึ่งเป็นทั้งปัจจัยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะสั้นและปัจจัยการเพิ่มศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวชะลอตัวลงมาก ทั้งในด้านการลงทุนภาคเอกชนและการลงทุนภาครัฐ โดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ซึ่งการลงทุนขั้นต้นโดยรวม (Total Gross Investment) ขยายตัวเพียงร้อยละ 1.9 โดยการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 3.1 ในขณะที่การลงทุนภาครัฐหดตัวร้อยละ 0.8 เช่นเดียวกับในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งการลงทุนรวมขยายตัวเพียงร้อยละ 2.3 การชะลอตัวของการลงทุนดังกล่าวทำให้สัดส่วนของการลงทุนต่อ GDP ปรับตัวลดลงจากร้อยละ 40.3 ในช่วงปี 2534-2539 เป็นร้อยละ 24.7 ในช่วงปี 2543 -2557 และเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ การลงทุนของไทยมีการขยายตัวต่ำกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียซึ่งมีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าไทย

(4) แรงขับเคลื่อนจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากปัจจัยแรงงานลดลงตามการชะลอตัวของกำลังแรงงาน ในขณะที่การเพิ่มผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงานเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจาก (1) การเคลื่อนย้ายปัจจัยแรงงานจากภาคเกษตรซึ่งมีผลิตภาพการผลิตและรายได้ต่อหัวต่ำไปสู่ภาคการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตและรายได้ต่อหัวสูงกว่า (Transformation Rate) ช้าลงตามลำดับ และเข้าสู่ภาวะทรงตัวในช่วงปี 2552 (2) การขาดการใช้เทคโนโลยีและการใช้สินค้าทุนที่เหมาะสมสำหรับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตของแรงงาน (3) ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการของตลาดแรงงานและคุณภาพของแรงงาน (Mismatching ในตลาดแรงงาน) (4) การขาดการรวมกลุ่มในการผลิตภาคเกษตรเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดทำให้มีการทำงานต่ำกว่าระดับอยู่ในเกณฑ์สูง และ (5) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้า การลดลงของแรงขับเคลื่อนจากปัจจัยแรงงานทั้งในด้านขนาดของกำลังแรงงานและผลิตภาพการผลิตของแรงงานทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลงทั้งในด้านการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นและการผลิตสินค้าในส่วนที่เป็นกึ่งทุนเข้มข้น

(5) ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิต (Total Factor Productivity: TFP) ยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งต้องอาศัยการผลิตที่มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นของตนเองมากขึ้น แม้ว่าการขยายตัวของ TFP ในช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จะอยู่ในระดับที่น่าพอใจก็ตาม แต่ยังคงมีความล่าช้าเมื่อเทียบกับประเทศที่เริ่มพัฒนาประเทศในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถยกระดับการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในช่วงก่อนหน้า และในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มปรับตัวลดลงตามความล่าช้าในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต การลดลงของการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ และการลดลงของแรงขับเคลื่อนจากผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงาน

(6) เสถียรภาพเศรษฐกิจซึ่งเป็นจุดแข็งของเศรษฐกิจไทยและเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่องเริ่มมีสัญญาณที่จะเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาวมากขึ้น โดยเฉพาะหนี้สาธารณะซึ่งเพิ่มขึ้นจากเฉลี่ยร้อยละ 37.9 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นร้อยละ 41.7 ในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งให้เห็นว่าแม้จะอยู่ภายใต้กรอบวินัยทางการคลังแต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากผลของการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้นซึ่งทำให้เริ่มเป็นข้อจำกัดต่อการใช้จ่ายมาตรการทางการคลังสำหรับการกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป

(7) การลงทุนของคนไทยในต่างประเทศแม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่เริ่มชะลอตัวลงใน 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยมีมูลค่าการลงทุนต่อปีเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 4,612 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นเฉลี่ย 11,465 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในช่วง 3 ปีแรกแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อย่างไรก็ตาม อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศในช่วง 3 ปีแรกแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ลดลงร้อยละ 25.73 โดยลดลงจาก 14,260 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2555 เป็น 12,276 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2556 และ 7,865 ล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2557 ตามลำดับ ทั้งนี้ การลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเนื่องจากความดึงดูดด้านต้นทุนแรงงานที่ต่ำ การเข้าถึงวัตถุดิบในการผลิต และสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากประเทศพัฒนาแล้ว (GSP) รวมทั้งยังเป็นการขยายตลาดใหม่ในธุรกิจบริการที่ไทยมีศักยภาพ นอกจากนี้ ภาครัฐยังให้การส่งเสริมการลงทุนไปยังประเทศตลาดใหม่ เช่น ประเทศกลุ่มแอฟริกา และเอเชียกลาง ซึ่งมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และเป็นตลาดใหม่ที่ยังมีคู่แข่งมาก

(8) สถานการณ์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของประเทศได้รับการยกระดับดีขึ้นแต่ยังต่ำกว่ากลุ่มประเทศรายได้สูงจากการฉีกกำลังของหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม และเชื่อมโยงให้เกิดความมั่นใจของภาคธุรกิจเอกชน แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง โดยในปี 2558 อันดับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์อยู่ที่ 47 และด้านเทคโนโลยีที่ 44 จาก 61 ประเทศที่จัดอันดับโดย IMD (International Institute for Management Development) ลดลงเมื่อเทียบกับอันดับที่ 37 และ 43 ตามลำดับในปี 2551 และตลอดช่วงระยะเวลา 14 ปีที่ผ่านมา (ปี 2543-2556) ค่าเฉลี่ยการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP ยังคงอยู่ในระดับร้อยละ 0.27 ต่อ GDP อย่างไรก็ตาม ในปี 2556 (ข้อมูลล่าสุด) ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.47 ต่อ GDP โดยเป็นการลงทุนวิจัยและพัฒนาจากภาครัฐประมาณร้อยละ 53 และจากภาคเอกชนประมาณร้อยละ 47 ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มีค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาอยู่ที่ร้อยละ 4.15, 3.47, 2.81, และ 2.18 ต่อ GDP ในปี 2556 ตามลำดับ

ขณะเดียวกันบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมในระดับก้าวหน้า โดยในปี 2556 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา มีจำนวน 11 คนต่อประชากร 10,000 คน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระดับ 20-30 คนต่อประชากร 10,000 คน

(9) สถานการณ์ด้านโครงสร้างพื้นฐานยังคงมีปัญหาในหลายๆ ด้านประกอบด้วย รูปแบบการขนส่งยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนจากทางถนนเป็นทางน้ำและทางรางได้ตามเป้าหมายและยังขาดการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ การบริหารจัดการกิจการประปาอย่างขาดเอกภาพ การให้บริการน้ำประปายังกระจุกในเขตนครหลวงและเขตเมืองหลักในภูมิภาค และมีแหล่งน้ำดิบไม่เพียงพอ การให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) ยังไม่ทั่วถึงกระจุกตัวอยู่ในเมือง และมีราคาค่อนข้างสูง ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยและยังคงเผชิญกับความเสถียรด้านความมั่นคงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมด้านพลังงานและ ICT อยู่ในระดับต่ำและมีข้อจำกัด ยังไม่สามารถพัฒนาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ บุคลากรและการบริหารจัดการ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานยังขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การรักษาความปลอดภัย และข้อจำกัดต่อการทำธุรกิจใหม่และการประกอบกิจการในต่างประเทศ ตลอดจนบุคลากรด้านโลจิสติกส์ยังขาดความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่ตรงต่อความต้องการของอุตสาหกรรม เช่น ความรู้ด้านภาษา ความรู้ด้านเทคโนโลยี และความรู้ในการดำเนินธุรกิจต่างประเทศ เป็นต้น

(10) การผลิตพลังงานในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ และประสิทธิภาพการใช้พลังงานลดลง ความต้องการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้นตลอด 30 ปีที่ผ่านมา แต่การผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์เพื่อการบริโภคภายในประเทศไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ทำให้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยในปี 2557 ต้องนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 อยู่ที่ระดับ 1.17 ล้านบาร์เรลเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 57 ของความต้องการใช้ในปี 2557 และคิดเป็นร้อยละ 10.4 ของ GDP โดยน้ำมันดิบมีการนำเข้าสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.7 ของการนำเข้าพลังงานทั้งหมด ขณะที่การใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้นในปี 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 อยู่ที่ระดับ 2,053 พันบาร์เรลเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อวัน ทั้งนี้ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศไทยในปี 2557 ลดลง โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานสูงกว่าอัตราขยายตัวของ GDP โดย GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.9 ขณะที่มีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 2.1

(11) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ แม้ว่าสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SMEs ต่อ GDP ในช่วง 2 ปีแรกแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อยู่ที่ร้อยละ 37.23 ลดลงจากร้อยละ 37.64 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และสัดส่วนผู้ประกอบการ SMEs ต่อจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมดจะลดลงจากร้อยละ 99.69 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นร้อยละ 97.18 ในช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทั้งนี้ การประกอบธุรกิจของ SMEs จะมีแนวโน้มการแข่งขันที่สูงขึ้นทั้งจากการเพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการใหม่ทั้งในประเทศและผู้ประกอบการต่างด้าว ซึ่งการประกอบธุรกิจจะมีแนวโน้มเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้บริโภค

2.2 ด้านสังคม

2.2.1 โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย แต่ยังคงมีปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัย ขณะที่ครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีขนาดลดลงและมีรูปแบบที่หลากหลาย จากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2583 ของ สศช. พบว่า ปัจจุบันอัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยต่ำกว่าระดับทดแทนอยู่ที่อัตรา 1.62 และคาดการณ์ว่าในปี 2583 อัตราการเจริญพันธุ์รวมอาจลดลงเหลือเพียง 1.3 คน หากไม่มีการดำเนินการใดๆ เพื่อเพิ่มอัตราการเกิดของประชากรไทย การลดลงของอัตราการเจริญพันธุ์รวมและอายุของประชากรไทยที่ยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย โดยประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีจำนวนลดลงและผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ขณะเดียวกันประชากรในทุกช่วงวัยยังมีปัญหาในเชิงคุณภาพ โดย **กลุ่มวัยเด็ก** มีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็วจาก 11.79 ล้านคนในปี 2558 เหลือเพียง 8.17 ล้านคนในปี 2583 และมีปัญหาทั้งพัฒนาการไม่สมวัยและการตั้งครภ์ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับ **กลุ่มวัยแรงงาน** มีแนวโน้มลดลงจาก 43.0 ล้านคน เป็น 35.2 ล้านคนในช่วงเวลาเดียวกัน และยังมีปัญหาผลิตภาพแรงงานต่ำ โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2548 - 2557) ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.4 ต่อปี ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย 1 เท่าตัว และสิงคโปร์ 5 เท่าตัว และกำลังแรงงานกว่าร้อยละ 65.1

มีการศึกษาระดับมัธยมต้นและต่ำกว่า ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการยกระดับรายได้และผลิตภาพแรงงาน ส่วนกำลังแรงงานกลุ่มเจนเอเรชันวายที่เกิดในปี 2522 - 2543 มีจำนวนร้อยละ 27 ของประชากรในปี 2553 และในอีก 5 ปีข้างหน้าคาดว่าจะมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 40 ของตลาดแรงงานไทย ซึ่งกลุ่มนี้จะมีลักษณะความเป็นปัจเจกสูง ไม่ให้ความสำคัญกับการมีครอบครัว ส่งผลต่อรูปแบบการประกอบอาชีพและอัตราการเจริญพันธุ์รวมของประเทศในอนาคต

ส่วน**กลุ่มผู้สูงอายุ** มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 10.3 ล้านคน (ร้อยละ 16.2) ในปี 2558 เป็น 20.5 ล้านคน (ร้อยละ 32.1) ในปี 2583 สะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่ายทางสุขภาพ ขณะเดียวกันผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีรายได้ไม่เพียงพอในการยังชีพ แม้ว่าจะมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการออมน้อย ขณะที่การเกือหนุนจากบุตรหลานมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 52.3 ในปี 2550 เหลือเพียงร้อยละ 35.7 ในปี 2557 นอกจากนี้ อัตราการเจริญพันธุ์รวมที่ลดลงยังส่งผลให้ขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ยลดลงจาก 3.8 คนต่อครัวเรือน ในปี 2543 เป็น 3.5 คนต่อครัวเรือนในปี 2556 โดยครัวเรือนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ ครัวเรือนที่อยู่คนเดียว ครัวเรือนที่มีเฉพาะคู่สามีภรรยา และครัวเรือนแหวงกลางที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับหลาน ขณะที่ครัวเรือน 2 รุ่น และ 3 รุ่น กลับมีแนวโน้มลดลง

2.2.2 คนไทยมีความมั่นคงทางสังคมมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาเชิงคุณภาพทั้งด้านสุขภาพ การเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม คนไทยมีหลักประกันสุขภาพครอบคลุมกว่าร้อยละ 99.9 โดยอยู่ภายใต้ระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าร้อยละ 73.8 ระบบประกันสังคมร้อยละ 16.7 และระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ 7.1 ขณะที่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีหลักประกันทางรายได้มั่นคงขึ้น และมีความครอบคลุมมากขึ้น โดยในปี 2558 ผู้สูงอายุได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นเป็นแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ 8.3 ล้านคน จากผู้สูงอายุทั้งประเทศ 10.4 ล้านคน ส่วนผู้พิการได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นเป็น 800 บาท ครอบคลุมผู้พิการร้อยละ 89.5 และรัฐให้เงินอุดหนุนแก่เด็กด้อยโอกาสที่อยู่ในครอบครัวยากจนให้ได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพภายใต้โครงการอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด แต่ในด้านสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยยังไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ยากไร้ โดยปัจจุบันกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและรายได้ปานกลางยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยถึง 4,544,926 ครัวเรือน แม้ว่ารรัฐจะจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยให้ทั้งโครงการบ้านมั่นคง บ้านเอื้ออาทร บ้านยั่งยืน

เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพของคนไทย พบว่า แม้ว่าอายุคาดเฉลี่ยจะสูงขึ้น โดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพศชาย 71.3 ปี และเพศหญิง 78.2 ปี ในปี 2557 แต่กลับเสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อและอุบัติเหตุ ขณะเดียวกันคนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยช่วงปี 2551-2557 มีการศึกษาเฉลี่ย 8.9 ปี ขณะที่คุณภาพการศึกษายังอยู่ในระดับต่ำ สะท้อนได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2557 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และการจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม ภาคการศึกษาได้มีความพยายามผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ เช่น การจัดทำมาตรฐานการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี เร่งขยายการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ.) ที่เป็นการสนับสนุนการดำเนินงานตั้งแต่การพิจารณาความต้องการกำลังคน การพัฒนาหลักสูตร การผลิตและการรับเข้าทำงาน นอกจากนี้ คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยผลการวิจัยและการสำรวจต่างๆ พบว่า ปัญหาสำคัญที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และการทุจริตคอร์รัปชัน

2.2.3 สถานการณ์ความยากจนมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และระหว่างกลุ่มคน สัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 42 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 10.9 ในปี 2556 แต่ความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ขณะที่ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้มีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงจาก 0.484 ในปี 2554 เหลือ 0.465 ในปี 2556 อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดแตกต่างกันถึง 34.9 เท่าในปี 2556 โดยกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ 10 ถือครองรายได้สูงถึงร้อยละ 36.8 ของรายได้ทั้งหมด ขณะที่กลุ่มคนจนที่สุดร้อยละ 10 ถือครองรายได้เพียงร้อยละ 1.1 สาเหตุพื้นฐานที่สำคัญมาจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล ส่งผลให้การกระจายประโยชน์ของการพัฒนาไปยังกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมไม่ทั่วถึง ขณะเดียวกันการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมยังมีความเหลื่อมล้ำ โดยสาเหตุสำคัญเกิดจากช่องว่างที่ประชาชนไม่เข้าใจกฎหมาย เข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีการแก้ไขปัญหาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการยุติธรรม โดยการให้ความช่วยเหลือผู้มีฐานะยากจนให้ได้รับความเป็นธรรมและสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกันผ่านกองทุนยุติธรรม รวมทั้งขับเคลื่อนการดำเนินงานเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและศูนย์ยุติธรรมชุมชนโดยบูรณาการทำงานร่วมกับศูนย์ดำรงธรรม

นอกจากนี้ ยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนทั้งในเรื่องการถือครองที่ดินที่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มคนเพียงส่วนน้อย โดยกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ 20 ที่ถือครองที่ดินมากที่สุด มีสัดส่วนการถือครองที่ดินสูงกว่ากลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ 20 ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุด 325.7 เท่า เนื่องจากปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน และการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดินว่างเปล่าของภาครัฐ อีกทั้งยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของคุณภาพด้านการศึกษาและสาธารณสุขในระหว่างภูมิภาค โดยโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระดับปริญญาตรียังมีความแตกต่างกันตามฐานะของกลุ่มประชากร ระหว่างเขตเมือง-ชนบท และระหว่างภูมิภาค เนื่องจากปัญหาเรื่องค่าครองชีพและการเดินทางไปศึกษา โดยกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีที่สุดในปี 2556 มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับปริญญาตรีมากกว่ากลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีฐานะความเป็นอยู่ด้อยที่สุดประมาณ 19.1 เท่า นักศึกษาในเขตเมืองมีโอกาสสูงกว่านักศึกษาในเขตชนบทประมาณ 2.2 เท่า ขณะที่ด้านสาธารณสุขยังมีปัญหาการกระจายทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุข เช่น การสำรวจทรัพยากรสาธารณสุขในปี 2556 พบว่า อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรระหว่างกรุงเทพฯ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่างกันถึง 3.6 เท่า รวมทั้งยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มแรงงานที่แรงงานในระบบได้รับค่าจ้างเฉลี่ยสูงกว่าแรงงานนอกระบบประมาณ 2.1 เท่า ในปี 2556

2.2.4 สังคมไทยเผชิญกับความเหลื่อมถอยทางวัฒนธรรม และมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น อีกทั้งยังมีความขัดแย้งในสังคมจากความไม่ยอมรับในความคิดต่าง การเลื่อนไหลระหว่าง วัฒนธรรมโลกกับวัฒนธรรมไทย ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและรากฐานทางวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทยเปลี่ยนแปลงไป มีการให้คุณค่ากับความสนุกสนาน ความสะดวกสบาย ละเลยเรื่องวินัย มีความเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักเสียสละ ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดความรับผิดชอบ และละเลยขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิม อีกทั้งความนิยมในการรับวัฒนธรรมต่างชาติและการเข้ามาของแรงงานต่างชาติได้ก่อให้เกิดการนำเอาวัฒนธรรมต้นทางผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้สังคมไทยมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ ในช่วงระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา ความขัดแย้งในเชิงความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ที่มีความรุนแรงมากขึ้น เกิดการเมืองภาคประชาชน การไม่ยอมรับในความคิดที่ต่างกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมจนนำไปสู่ความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน และส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.2.5 ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนด้วยตนเองได้ดีขึ้น โดยมีกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และบูรณาการเป็นแผนตำบลเพื่อเชื่อมโยงกับแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านองค์ความรู้ และงบประมาณในกิจกรรมที่เกินความสามารถของชุมชน มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพิ่มขึ้นจาก 143,632 แห่งในปี 2555 เป็น 152,377 แห่ง ในปี 2556 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพ ร้อยละ 32.51 ขององค์กรทั้งหมด และองค์กรการเงิน ร้อยละ 26.77 นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนระดับหมู่บ้าน 904 หมู่บ้าน เพื่อเป็นกลไกการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชน รวมทั้งการสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนและสวัสดิการชุมชนได้ง่ายขึ้น เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นต้น

2.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.3.1 ทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องและเกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

(1) **พื้นที่ป่าไม้ลดลง** เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ความต้องการใช้ที่ดินเพื่อการผลิตทางการเกษตร การอยู่อาศัย และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย พื้นที่ป่าไม้จึงถูกบุกรุกทำลายมากขึ้น โดยพื้นที่ป่าไม้ลดลงจาก 171.02 ล้านไร่ หรือร้อยละ 53.33 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศในปี 2504 เป็น 102 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.6 ในปี 2556

(2) **ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม** ทรัพยากรดินและที่ดินมีปัญหาความเสื่อมโทรมของดินจากการใช้ประโยชน์ที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและผ่านการใช้อย่างเข้มข้นในระยะที่ผ่านมา ดินเกษตรกรรมเสื่อมคุณภาพ มีสารเคมีตกค้างในดิน การชะล้างพังทลายของดิน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาพื้นที่สูงชันหรือพื้นที่ภูเขาซึ่งมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ประโยชน์ การใช้ทรัพยากรที่ดินของประเทศยังไม่มีประสิทธิภาพและขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการที่ดินมีปัญหาความไม่เป็นธรรมและการกระจายสิทธิการถือครองที่ดิน ความหลากหลายทางชีวภาพกำลังตกอยู่ภายใต้ภาวะถูกคุกคาม โดยมีสาเหตุมาจากการสูญเสียระบบนิเวศป่าไม้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน

(3) **ป่าชายเลนและระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย** และมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปใช้ประโยชน์อื่นๆ จำนวนมาก เช่น การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง โดยเฉพาะการทำนากุ้ง การขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดลงจากปี 2504 ที่มีพื้นที่ป่าชายเลนกว่า 2.3 ล้านไร่ เหลือเพียง 1.5 ล้านไร่ในปี 2552 คิดเป็นการลดลงร้อยละ 34.8 ทำให้รัฐเริ่มมีนโยบายปกป้องป่าชายเลนอย่างจริงจัง โดยไม่อนุญาตการต่อสัมปทานบัตรทั้งหมดตั้งแต่ปี 2534 และห้ามการใช้ประโยชน์อื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างปี 2549 - 2554 พบว่า ป่าชายเลนมีสภาพดีขึ้น ในปี 2554 ผลผลิตประมงทะเลมีปริมาณเพียง 1.61 ล้านตัน ลดลงจากปี 2549 ที่มีปริมาณ 2.42 ล้านตัน ในขณะที่พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งของประเทศไทยยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากปริมาณความต้องการสัตว์น้ำที่เพิ่มมากขึ้น

(4) **ทรัพยากรน้ำยังมีส่วนที่ไม่สามารถจัดสรรได้ตามความต้องการ** ประเทศไทยประกอบด้วย 25 ลุ่มน้ำหลัก น้ำท่าตามธรรมชาติมีปริมาณรวม 285,227 ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำในประเทศมีความจุคิดเป็นร้อยละ 28 ของปริมาณน้ำท่าธรรมชาติ มีแอ่งน้ำบาดาลทั้งหมด

27 แอ่งน้ำบาดาล มีปริมาณการกักเก็บในชั้นน้ำบาดาลรวมประมาณ 1.13 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่ได้รวมปีละ 68,200 ล้านลูกบาศก์เมตร อย่างไรก็ตาม การพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ มีข้อจำกัดในเรื่องของความคุ้มทุน เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ และการดำเนินการสำรวจสูง ขณะที่ภาพรวมความต้องการใช้น้ำในประเทศในปี 2557 มีจำนวนประมาณ 151,750 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยที่ศักยภาพของการเข้าถึงแหล่งน้ำของภาคส่วนต่างๆ มีจำนวน 102,140 ล้านลูกบาศก์เมตร และยังไม่สามารถจัดสรรน้ำตามความต้องการได้อีกประมาณ 49,610 ล้านลูกบาศก์เมตร

2.3.2 ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง

(1) ปัญหาขยะมูลฝอยยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปี 2557 มีประมาณ 26.2 ล้านตัน โดยแนวโน้มอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่อคนต่อวันเพิ่มสูงขึ้นจาก 1.04 กิโลกรัม/คน/วัน ในปี 2553 เป็น 1.11 กิโลกรัม/คน/วัน ในปี 2557 การกำจัดขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมีเพียงร้อยละ 30 และมีการนำมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์เพียงร้อยละ 18 ทำให้มีปริมาณขยะสะสมตกค้างเพิ่มสูงขึ้นถึง 30.8 ล้านตันในปี 2557 โดยเฉพาะขยะมูลฝอยเก่าที่มีการจัดการไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล นอกจากนี้ เนื่องจากของเหลือใช้จากขยะมูลฝอยเป็นแหล่งรายได้ของคนในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดผู้มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ยากในการบริหารจัดการได้ดีเท่าที่ควร ของเสียอันตรายในปี 2557 มีประมาณ 2.69 ล้านตัน โดยขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ในอนาคตอาจต้องประสบปัญหาการกำจัดซากของเสียเหล่านี้ หากภาครัฐไม่มีมาตรการหรือมีกฎหมายควบคุมการรีไซเคิลขยะอย่างครบวงจร ขณะที่การจัดการของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรมสามารถจัดการได้ประมาณร้อยละ 70 โดยภาคอุตสาหกรรมมีการนำของเสียอันตรายกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มากขึ้น แต่ยังพบการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมในหลายพื้นที่อย่างต่อเนื่องเนื่องจากต้นทุนในการกำจัดสูง ปัญหาการต่อต้านและการยอมรับโครงการด้านการจัดการขยะและน้ำเสียของประชาชนในพื้นที่ เป็นเรื่องสำคัญที่ท้าทายการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ

(2) มลพิษทางอากาศยังเกินมาตรฐานหลายแห่ง แต่มีแนวโน้มดีขึ้น ในปี 2557 พบสารมลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐานในหลายพื้นที่ของประเทศ และที่เป็นปัญหาสำคัญได้แก่ ฝุ่นละออง ก๊าซโอโซน และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) โดยมีพื้นที่วิกฤติในเขตพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่ยังคงประสบปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย ในขณะที่พื้นที่อื่น เช่น กรุงเทพฯ ปทุมธานี เชียงใหม่ ขอนแก่น พบสารเบนซินเกินค่ามาตรฐาน แต่ส่วนใหญ่มีปริมาณลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งได้รับผลดีจากการปรับปรุงมาตรฐานน้ำมันเชื้อเพลิงเมื่อต้นปี 2557 ทั้งนี้ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร การที่ปัญหาฝุ่นละอองและเบนซินมีปริมาณลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลการปรับปรุงมาตรฐานน้ำมันเชื้อเพลิงจาก EURO 3 เป็น EURO 4 ตั้งแต่ปี 2555 และการปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะและทางจักรยาน การเข้มงวดกับการตรวจจับรถควันดำ อย่างไรก็ตาม ปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่มาจากสาเหตุหลักคือปริมาณรถยนต์จำนวนมาก สำหรับมลพิษจากหมอกควัน ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่าสถานการณ์ดีขึ้นเป็นลำดับ โดยความร่วมมือและการทำงานระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และประชาชนดีขึ้น

(3) คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลง สถานการณ์คุณภาพน้ำในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2548-2557) มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง โดยแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มลดลง ส่วนแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้และเสื่อมโทรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุสำคัญมาจากการชะหน้าดินที่มีปุ๋ยตกค้างจากการเกษตรและการปศุสัตว์ และการระบายน้ำเสียจากชุมชน ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการบำบัดน้ำเสียที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวและการเจริญเติบโตของชุมชน โดยปัจจุบันมีปริมาณน้ำเสียจากชุมชน 10.3 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ขณะที่ระบบบำบัดน้ำเสียรองรับน้ำเสียที่เกิดขึ้นได้เพียงร้อยละ 31 และการบริหารจัดการในหลายพื้นที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินที่มีสารเคมีปนเปื้อน ซึ่งมีผลมาจากของเสียอันตรายที่ขาดการคัดแยกออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป

(4) ประเทศไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้น แต่อัตราการเติบโตลดลง
ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากสาขาพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามปริมาณความต้องการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ จากรายงานแห่งชาติฉบับที่ 2 การจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ระบุว่าประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี 2543 ปริมาณ 229.08 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และเพิ่มเป็น 265.82 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ในปี 2547 โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8 ต่อปี อย่างไรก็ตาม พบว่าแนวโน้มการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงเป็นร้อยละ 3.3 ต่อปี ในช่วงปี 2543-2553 (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)) ทั้งนี้เนื่องมาจากมาตรการการลดก๊าซเรือนกระจกต่างๆ ที่มีการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้นในประเทศ ประกอบกับการกักเก็บก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดินมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นร้อยละ 1.1 จึงส่งผลให้ภาคดังกล่าวเป็นภาคที่มีความสำคัญมากในการเพิ่มการดูดกลับและช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมของประเทศ

2.3.3 ภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัยและภัยแล้งที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและวิถีการดำรงชีวิตของคนไทย ทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง ภาวะภัย และดินถล่ม สร้างความเสียหายนับเป็นมูลค่ากว่าหมื่นล้านบาท อันเป็นผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัยมีแนวโน้มและความถี่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นประจำทุกปี ในมิติของจำนวนประชากรเสี่ยงภัย จะพบว่าภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อประชากรเป็นจำนวนมากกว่าภัยประเภทอื่นๆ ในขณะที่อุทกภัยเป็นภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยถูกจัดอยู่ในลำดับประเทศที่มีความเสี่ยงต่อนภัยของโลก

3

บริบทการเปลี่ยนแปลง

3.1 บริบทภายใน

3.1.1 การเข้าสู่สังคมสูงวัย

การปรับตัวเข้าสู่โครงสร้างประชากรผู้สูงอายุซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในด้านทางตรงและทางอ้อม ประกอบด้วย (1) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรจะทำให้ขนาดของกำลังแรงงานเริ่มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.4 และร้อยละ 0.8 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565-2569) ตามลำดับ ซึ่งจะเป็นปัจจัยถ่วงให้ศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงประมาณร้อยละ 0.15 และร้อยละ 0.25 ตามลำดับ หากประสิทธิภาพการผลิตของกำลังแรงงานไม่สามารถเพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอที่จะสามารถชดเชยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลดลงของขนาดกำลังแรงงาน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่แตกต่างจากในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5-10 ซึ่งการขยายตัวของขนาดกำลังแรงงานมีส่วนช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 0.74, 0.86, 0.37, 0.26, 0.71 และ 0.49 ตามลำดับ (2) จำนวนประชากรที่ขยายตัวช้าลงในอัตราร้อยละ 0.23 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และชะลอ

เป็นร้อยละ 0.08 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จะทำให้อุปสงค์ในประเทศขยายตัวช้าลงและทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจจำเป็นต้องพึ่งพิงอุปสงค์จากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่รายได้ต่อหัวไม่สามารถเพิ่มขึ้นเพียงพอที่จะชดเชยการลดลงของจำนวนประชากร (3) การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุและการลดลงของสัดส่วนกำลังคนวัยแรงงานมีแนวโน้มที่จะทำให้ขีดความสามารถในการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการยกระดับการพัฒนาประเทศลดลง และ (4) การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะทำให้ภาระทางการคลังเพิ่มขึ้น ในขณะที่ขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐลดลง

นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคม กล่าวคือ การเข้าสู่สังคมสูงวัยจะส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2553 มีประชากรวัยแรงงาน 5 คนที่มีศักยภาพแบกรับผู้สูงอายุ 1 คน และคาดการณ์ว่าในปี 2583 จะเหลือประชากรวัยแรงงานเพียง 1.7 คนแบกรับผู้สูงอายุ 1 คน โดยปี 2557 เป็นปีที่ประชากรวัยแรงงานจะมีจำนวนสูงสุดที่ 42.9 ล้านคน และหลังจากนั้นจะเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2583 คาดการณ์ว่าจะมีประชากรวัยแรงงานเพียง 35.2 ล้านคน ทำให้มีแนวโน้มขาดแคลนแรงงานทั้งแรงงานกึ่งทักษะและทักษะ แรงงานระดับล่างที่คนไทยไม่นิยมทำ และต้องพึ่งพิงการนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นช่องทางนำไปสู่การก่อให้เกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ตามมาจากการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านและปัญหาการขาดการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็น

3.1.2 ความเหลื่อมล้ำ

ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาสำคัญในสังคมไทยทั้งความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โอกาส การเข้าถึงบริการภาครัฐและการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศที่ลดทอนความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม จากการกระจายรายได้และผลประโยชน์ของการพัฒนาไปยังกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม บางพื้นที่และบางสาขาการผลิตไม่ทั่วถึงเป็นธรรม ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ในกลุ่มที่มีโอกาสและรายได้สูง ทำให้สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มคนวัยร้อยละ 10 ของประชากรกับกลุ่มคนจนร้อยละ 10 ของประชากร มีความแตกต่างกันถึง 34.9 เท่า ในปี 2556 นอกจากนี้ความเหลื่อมล้ำยังส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คนยากจนขาดโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาและสาธารณสุขที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม การแย่งชิงทรัพยากร การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด

3.1.3 ความเป็นเมือง

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทไปสู่ความเป็นเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพื่อลดความแออัดของเมืองหลวงและเมืองหลัก อันเป็นการกระจายความเจริญสู่พื้นที่อื่นๆ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณะเพื่อรองรับการเติบโตของเมือง การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรท้องถิ่นทั้งปัจจัยการผลิตและแรงงานไปสู่ภาคการค้า บริการ และอุตสาหกรรม ตลอดจนการแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลต่อการลดลงและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรท้องถิ่น การลดลงของแรงงานในภาคเกษตร รวมทั้งปัญหาการบริหารจัดการขยะทั้งขยะชุมชนและอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของประชากรและแรงงานในพื้นที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การผลิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการคนในเมืองที่มากขึ้น จะส่งผลให้เกิดการประหยัดจากขนาด การขนส่งมีต้นทุนต่ำลง และการลงทุนในระบบสาธารณูปโภคจะมีความคุ้มค่ามากขึ้น นอกจากนี้ ความต้องการแรงงานที่มากขึ้นจะมีผลหรือทำให้จำเป็นต้องมีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการที่มีจำนวนมาก

ปรากฏการณ์เติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองที่กำลังมาข้างหน้าซึ่งเป็นผลมาจากการเติบโตของเมืองโดยธรรมชาติ การดำเนินนโยบายการกระจายความเจริญและกระจายอำนาจสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนโยบายการเชื่อมโยงภูมิภาคก่อให้เกิดทั้งวิกฤติและโอกาสในพื้นที่เมืองที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ทำให้เมืองเป็นจุดศูนย์กลางของการสร้างกิจกรรมและมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างผลกระทบต่อการพัฒนาจังหวัดและภาค ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นธรรมและยั่งยืน

3.2 บริบทภายนอก

3.2.1 เงื่อนไขเศรษฐกิจโลก

(1) การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกยังมีความผันผวนและมีข้อจำกัดในการสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย โดยคาดว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เศรษฐกิจโลกจะยังอยู่ในช่วงของการปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่ ซึ่งจะทำให้มีลักษณะที่สำคัญๆ 2 ประการ ประกอบด้วย (1) การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในภาพรวมยังมีแนวโน้มที่จะยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าการขยายตัวในช่วงปี 2546 - 2550 แต่สูงกว่าการขยายตัวในช่วงปี 2554 - 2558 โดยเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นจากจากปี 2554 -2558 แต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงปี 2547 - 2550 เนื่องจากโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น การชะลอตัวของการลงทุนในช่วงที่ผ่านมา ภาระหนี้สาธารณะที่ยังอยู่ในเกณฑ์สูง และการขาดเทคโนโลยีใหม่ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างเป็นวงกว้าง หลังจากที่เทคโนโลยีสารสนเทศได้รับการพัฒนาจนถึงจุดอิ่มตัว เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาซึ่งอัตราการขยายตัวยังมีแนวโน้มที่จะอยู่ในระดับต่ำกว่าในช่วงปี 2546 - 2550 เนื่องจากการขยายตัวที่ช้าลงของประเทศพัฒนาแล้ว อุปสงค์ภายในภูมิภาคยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าขีดความสามารถในการผลิต และวัฏจักรราคาน้ำมันและราคาสินค้าขั้นปฐมยังมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นอย่างช้าๆ (2) ตลาดเงิน ตลาดทุน และเศรษฐกิจโลกยังมีความเสี่ยงที่จะผันผวนตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เนื่องจากผลกระทบจากการกลับทิศทางนโยบายการเงินในสหรัฐฯ ในช่วงต้นแผนพัฒนาฯ และแนวโน้มการกลับทิศทางนโยบายการเงินในยุโรปในช่วงกลางถึงปลายแผนพัฒนาฯ รวมทั้งปัญหาการส่งสมหนี้สาธารณะในประเทศสำคัญๆ ในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจโลกปี 2551-2552 ที่มีความเสี่ยงจะพัฒนาไปสู่วิกฤติและสร้างผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกหากมาตรการปฏิรูปในประเทศสำคัญๆ ของโลกไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

(2) การแข่งขันในตลาดการค้าโลกยังมีแนวโน้มที่จะอยู่ในเกณฑ์สูงและสร้างแรงกดดันต่อการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้น โดยเป็นผลมาจาก (1) เศรษฐกิจโลกที่ยังมีแนวโน้มขยายตัวในเกณฑ์ต่ำกว่าในช่วงปี 2547 - 2550 ในขณะที่ขีดความสามารถในการผลิตของประเทศต่างๆ ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (2) ความพยายามของประเทศต่างๆ ในการรักษาส่วนแบ่งในตลาดโลกเพื่อรักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทำให้หลายประเทศนำมามาตรการต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการสร้างความได้เปรียบทางการค้ามากขึ้นทั้งมาตรการในระดับมหภาคและจุลภาค (3) การเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการผลิตของประเทศเกิดใหม่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากการเป็นประเทศรายได้ต่ำเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้ปานกลางซึ่งจะมีความได้เปรียบในการแข่งขันในกลุ่มสินค้าเกษตรและสินค้าทุนเข้มข้นมากขึ้นตามลำดับ

(3) การเปิดเสรีภายใต้ข้อตกลงเขตเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 จะนำมาซึ่งโอกาสที่สำคัญหลายประการต่อการยกระดับศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ได้แก่ (1) การลดข้อจำกัดในด้านอุปสงค์ในประเทศซึ่งทำให้ภาคการผลิตของคนไทยที่เป็นอุตสาหกรรมและบริการซึ่งเน้นปริมาณและประสิทธิภาพการผลิต (ยุคที่สอง) สามารถขยายตลาดและพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นก่อนที่จะสามารถยกระดับเข้าสู่การผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย (ยุคที่สาม) ในอนาคตรวมทั้งโอกาสที่ผู้ประกอบการไทยจะสามารถสร้างแบรนด์ของตนเองทั้งการผลิตขั้นปฐมที่ผู้ประกอบการไทยยังมีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดและการผลิตขั้นที่สองซึ่งผู้ประกอบการไทยเริ่มมีความเชี่ยวชาญในการผลิตมากขึ้น (2) โอกาสและความท้าทายในการใช้ปัจจัยการผลิตและแรงงานที่สามารถเคลื่อนย้ายอย่างเสรีโดยเฉพาะแรงงานฝีมือภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมในเรื่องคุณสมบัติของนักวิชาชีพอาเซียน สำหรับการพัฒนาภาคเกษตร อุตสาหกรรมขั้นปฐม และบริการที่มีศักยภาพในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาตนเองไปสู่การยกระดับการผลิตที่สูงขึ้น อาทิ การปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร และการใช้ฐานการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตสินค้าแรงงานและวัตถุดิบเข้มข้น (3) โอกาสในการใช้ความได้เปรียบด้านสถานที่ตั้งและด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เป็นศูนย์กลางทางการบริการและการผลิตภาคอุตสาหกรรมในยุคที่สามในอนุภูมิภาคและในภูมิภาคในระยะต่อไป เพื่อเร่งรัดการสะสมทุน เทคโนโลยีการผลิต และองค์ความรู้ในการบริหารจัดการซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการยกระดับศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจและขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้สามารถหลุดพ้นการเป็นประเทศรายได้ปานกลางในอนาคต รวมทั้งการสร้างเชื่อมโยงโยงกับการผลิตและบริการในยุคที่สองซึ่งคนไทยเริ่มมีความเชี่ยวชาญและมีสัดส่วนความเป็นเจ้าของมากขึ้น

(4) แรงเหวี่ยงจากกระแสการเปิดเสรีทางการค้า โดยเฉพาะการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและความคืบหน้าในการพัฒนาภาคการผลิตของจีน แม้เป็นโอกาสที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันก็จะสร้างแรงกดดันต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของฐานการผลิตไทยมากขึ้น ทั้งในด้าน (1) การผลิตสินค้าเกษตรขั้นปฐมซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศในกลุ่ม CLMV (Cambodia, Lao PDR, Myanmar, Vietnam) มากขึ้น รวมทั้งการขยายกำลังการผลิตสินค้าเกษตรของจีนในประเทศเพื่อนบ้านโดยใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการสมัยใหม่ ในขณะที่ผลิตภาพการผลิตในสาขาเกษตรในประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อรวมกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของวัฏจักรราคาสินค้าเกษตรและข้อจำกัดด้านแรงงาน เงื่อนไขดังกล่าวยังมีแนวโน้มที่จะบั่นทอนขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรไทยและทำให้รายได้ต่อหัวในภาคเกษตรยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำอย่างต่อเนื่อง (2) การผลิตในกลุ่มสินค้าเกษตรแปรรูปและอุตสาหกรรมขั้นต้นที่ประเทศไทยจะสูญเสียความได้เปรียบด้านความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต การลดลงของสิทธิพิเศษทางการค้า ความเสียเปรียบด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนต่างชาติเข้าสู่ CLMV ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามความคืบหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดังกล่าวนี้ (3) การผลิตในกลุ่มที่เป็นสินค้ากึ่งทุนและเทคโนโลยีเข้มข้น ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในประเทศเวียดนามซึ่งยังมีความได้เปรียบด้านปัจจัยแรงงาน การใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนในการดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านราคาและต้นทุนการผลิต รวมทั้งการสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นต้นทางของเงินทุนและเทคโนโลยีของฐานการผลิตในบางกลุ่มสินค้าให้กับประเทศคู่แข่งซึ่งไม่มีฐานการผลิตในประเทศไทยแต่มีฐานการผลิตในกลุ่มประเทศ CLMV

นอกจากนั้น แรงเหวี่ยงจากการเปิดเสรีทางการค้ายังมีแนวโน้มที่จะทำให้ฐานการผลิตของไทยแคบลงตามลำดับ เมื่อรวมกับแนวโน้มนโยบายและมาตรการการพัฒนาของภาครัฐที่ยังไม่ทั่วถึงยังมีแนวโน้มที่จะตอกย้ำปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ให้มีความรุนแรงมากขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วม (Inclusive Growth) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

(5) ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์และการสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ (1) ปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจจากประชาคมโลก รวมถึงกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน จีน ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ เนื่องจากความขัดแย้งดังกล่าวไม่ได้เกี่ยวข้องกับแต่เพียงเรื่องอธิปไตยและเขตแดนทางทะเลซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเล เสรีภาพและเส้นทางการเดินเรือด้วย (2) ความตึงเครียดของความขัดแย้งระหว่างประเทศคู่กรณีหลัก เช่น จีน เวียดนาม ใต้หวัน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น รวมถึงสหรัฐฯ ในฐานะคนกลาง/ผู้สังเกตการณ์ อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอาเซียน (3) ความร่วมมือและการร่วมกลุ่มทางเศรษฐกิจจากปัจจัยสนับสนุนทางด้านภูมิศาสตร์ยังทำให้เกิดอำนาจต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจการค้า และทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวเพื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขและกฎระเบียบสากล การรวมกลุ่มประเทศตามภูมิภาคต่างๆ เช่น North American Free Trade Agreement (NAFTA), Central American Common Market (CACM), Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA), European Union (EU) Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) รวมทั้งแผนการ China's New Silk Road และ Trans Pacific Partnership ทำให้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและภูมิทัศน์ทางการค้าและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

3.2.2 การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก

องค์การสหประชาชาติประเมินสถานการณ์ว่าในช่วงปี 2544-2643 (ค.ศ. 2001-2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลก โดยประเทศที่พัฒนาแล้วจะใช้ระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนานในการเข้าสู่สังคมสูงวัย เช่น ญี่ปุ่น อเมริกา ยุโรป ขณะที่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะมีระยะเวลาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าวค่อนข้างสั้นกว่า สะท้อนถึงระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยที่สั้นกว่าประเทศพัฒนาแล้วค่อนข้างมาก โดยการเป็นสังคมสูงวัยจะส่งผลให้มีการขาดแคลนแรงงานในประเทศ และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวมากขึ้น นอกจากนี้ มีความต้องการสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากขึ้น นับเป็นโอกาสอย่างมากสำหรับประเทศไทยที่จะพัฒนาด้านธุรกิจและลงทุนด้านการค้าและบริการ ด้านการท่องเที่ยว ที่พักอาศัย การให้บริการสุขภาพในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งเป็นโอกาสของแรงงานไทยในการไปทำงานในประเทศที่พัฒนาแล้ว

3.2.3 การปรับเปลี่ยนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว

การปรับเปลี่ยนที่รวดเร็วด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการผลิตและการค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กลายเป็นรูปแบบการค้าที่มีบทบาทมากขึ้น มีการยกระดับกระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติไปสู่การใช้เทคโนโลยีที่ผสมผสานระหว่าง Information Technology กับ Operational Technology หรือที่เรียกว่า Internet of Things (เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่ออุปกรณ์และ เครื่องมือต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ ทรายนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ และอื่นๆ เข้าไว้ด้วยกัน) เพื่อผลิตสินค้าตามความต้องการของผู้บริโภครายบุคคลมากยิ่งขึ้น โดยหากภาคการผลิตที่ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีไม่ทัน ขาดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม จะทำให้ความสามารถในการแข่งขันลดลง

ในขณะที่ภาคบริการต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกันเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการ เช่น การทำธุรกรรมทางการเงิน การจองตั๋วออนไลน์ การตรวจสอบราคาสินค้า รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลผ่านเว็บไซต์ต่างๆ ด้วยตัวเองผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตบนคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือสมาร์ตโฟน ส่งผลให้ผู้ใช้เทคโนโลยีและกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคใหม่ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (Free Independent Traveler: FIT) มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยในปี 2556 มีจำนวน 26,140,473 คน หรือมากกว่า 2 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งเป็นความท้าทายของการปรับตัวให้ทันต่อการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ตาม รูปแบบของการใช้เทคโนโลยีได้ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตการทำงาน และความสัมพันธ์ของคนในสังคม ตลอดจนความซับซ้อนของปัญหาทางสังคมที่จะตามมา เช่น ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์และการก่ออาชญากรรมบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สังคมจำเป็นต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับปัญหาดังกล่าว

3.2.4 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและสิ่งแวดล้อมให้มีความรุนแรงมากขึ้น อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้นทำให้เกิดความแห้งแล้งเป็นระยะเวลายาวนาน เกิดฝนขาดช่วง และมีฤดูกาลเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดิน ป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรม แหล่งน้ำขาดแคลน ผลผลิตทางการเกษตรลดลง เกิดโรคระบาดในพืชและสัตว์ และอาจเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์กรณีที่เกิดโรคระบาดใหม่ เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ระบบนิเวศป่าไม้ ระบบนิเวศชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง และการสูญเสียแนวปะการัง การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาพ พลังงาน และลดทอนขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชน

(2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศยังส่งผลให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติมีแนวโน้มเกิดบ่อยครั้งขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งอุทกภัย ภัยแล้ง แผ่นดินไหวและดินโคลนถล่มส่งผลกระทบต่อภาคการผลิต การพัฒนาอุตสาหกรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทวีความเข้มข้นและเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมรับภาระในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กระแสการแข่งขันทางการค้า

3.2.5 วาระการพัฒนาของโลกภายหลัง ค.ศ. 2015 (Post 2015 Agenda) ประเด็นสำคัญของวาระการพัฒนาโลกภายหลัง ค.ศ. 2015 คือ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals-SDGs) ในช่วงเวลา 15 ปี โดยสหประชาชาติมีกำหนดจะรับรองในเดือนกันยายน 2558 ประกอบด้วยเป้าประสงค์ (Goal) จำนวน 17 ข้อ และเป้าหมาย (Target) จำนวน 169 ข้อ ซึ่งจะส่งผลกระทบกับการวางแผนทางการพัฒนาประเทศในอนาคตที่ต้องเน้นขจัดความยากจนให้หมดไป ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มีระบบการศึกษา มีความเท่าเทียมกันทางเพศ ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน ลดความไม่เท่าเทียมกันทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคแบบยั่งยืนเตรียมความพร้อมในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ มีการจัดการทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้สังคมมีความสุข มีความยุติธรรมและส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในระดับโลกร่วมกัน

4.1 กรอบวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

จากสถานะของประเทศและบริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ประเทศกำลังประสบอยู่ ทำให้การกำหนดวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยังคงมีความต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และกรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยืดหยุ่น ยั่งยืน โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีการกระจายรายได้และการพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีระบบนิเวศที่ดี สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ

4.2 การกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategic Positioning)

เป็นการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้สอดคล้องกับจุดแข็งของประเทศและบริบทในอนาคต

ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรกรรมยั่งยืน แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และมีนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4.3 ภาพเศรษฐกิจไทยในกรณีฐาน

ภายใต้สมมติฐาน (1) แนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และร้อยละ 4.2 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (2) การลงทุนภาครัฐขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4 (3)ราคาน้ำมันเฉลี่ย 70-90 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และเฉลี่ย 80-100 ดอลลาร์ สรอ. ต่อบาร์เรลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (4) ผลผลิตภาพการผลิตรวมขยายตัวร้อยละ 2.1 โดยผลผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรหดตัวต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 0.8 ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2 และภาคบริการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.0 (5) การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 และ (6) ในขณะที่กำลังแรงงานลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.2 และร้อยละ 0.7 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และ 13 ตามลำดับ เศรษฐกิจไทยในช่วง 10 ปีข้างหน้ามีแนวโน้มที่จะขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 – 4.3* โดยมีค่ากลางของการประมาณการร้อยละ 3.8 ซึ่งทำให้เศรษฐกิจไทยจะสามารถขยายฐานขึ้นเป็นประเทศรายได้สูงในช่วงปี 2571 (ในกรณีเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.3) – 2574 (ในกรณีเศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3)

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวในกรณีฐานดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจไทยมีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ภายใต้กับดักประเทศรายได้ปานกลางอย่างถาวรมากขึ้น เมื่อคำนึงถึงเงื่อนไขในระยะยาว โดยเฉพาะ (1) การลดลงของกำลังแรงงานที่จะหดตัวเร่งขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ 1.0 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2570-2574) ซึ่งจะเป็นปัจจัยถ่วงต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น (2) ขีดความสามารถด้านการคิดค้นเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการยกระดับฐานะประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูง

* เป็นตัวเลขเบื้องต้นโดย สศช. จะคำนวณใหม่อีกครั้งเมื่อการปรับปรุงฐานข้อมูลในแบบจำลองเสร็จสมบูรณ์

จะลดลงตามการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ (3) จำนวนประชากรรวมจะเริ่มลดลงในปี 2570 ซึ่งส่งผลให้อุปสงค์และการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการในประเทศขยายตัวช้าลง (4) การเพิ่มขึ้นของขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่างๆ ที่การปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุช้ากว่าไทย (5) ภาระการใช้จ่ายเพื่อดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาประเทศเพื่อยกระดับฐานะการพัฒนาประเทศมีข้อจำกัดมากขึ้น (6) เกณฑ์รายได้ขั้นต่ำสำหรับการเป็นประเทศรายได้ขั้นสูงปรับตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ 100-200 ดอลลาร์ สรอ. ต่อคนต่อปี ตามการเพิ่มขึ้นของรายได้และมาตรฐานการครองชีพของประเทศสำคัญๆ เจ็อนโซดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถหารายได้ที่เพียงพอในการที่จะทำให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพมีความภาคภูมิใจ มีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมภูมิภาคและในเวทีโลก

4.4 เป้าหมาย

4.4.1 การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม

(1) เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะต่อไปที่สำคัญ คือ การเร่งรัดการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยให้สามารถขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5.0 เพื่อให้ระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP per Capita) และรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per Capita) ณ สิ้นแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ในปี 2564 เพิ่มขึ้นเป็น 317,051 บาท (9,325 ดอลลาร์ สรอ.) และ 301,199 บาท (8,859 ดอลลาร์ สรอ.) ต่อปี เพื่อเป็นฐานรายได้ที่เพียงพอต่อการยกระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP per Capita) และรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per Capita) เป็น 464,052 บาท (13,649 ดอลลาร์ สรอ.) และ 440,849 บาท (12,966 ดอลลาร์ สรอ.) ณ สิ้นแผนพัฒนา ฉบับที่ 13 ในปี 2569

(2) ผลผลิตภาพการผลิตในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 จะต้องเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ต่อปีก่อนที่จะเร่งขึ้นไปเป็นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.5 ต่อปีในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 13 ในขณะที่การลงทุนรวมขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ 8.0 (การลงทุนรวมของภาครัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10.0 และการลงทุนของภาคเอกชนขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ 7.5)

(3) ปริมาณการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.0 ต่อปี ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP เฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 3.0 และร้อยละ 2.0 ต่อปี

(4) ปริมาณการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.0 ต่อปี ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 3.0 ต่อปี

4.4.2 การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา

(1) มูลค่าของธุรกิจภาคบริการขยายตัวไม่ต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี

(2) สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มสู่อ้อยละ 2.0 ของ GDP และมีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเป็น 70 : 30

(3) สัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน

(4) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ต่อ GDP เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40

4.4.3 การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหาร

(1) ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเพียงพอและมีความหลากหลายต่อความต้องการในการบริโภค มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากลและมีความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและความปลอดภัยอย่างทั่วถึงในราคาที่เป็นธรรม

(2) พื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้นจาก 213,183 ไร่ ในปี 2556 เป็น 500,000 ไร่ในปี 2564

(3) เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านอาหาร มีหลักประกันความมั่นคงด้านอาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรอย่างต่อเนื่อง

(4) มูลค่าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

4.4.4 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคน

(1) คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งการมีสุขภาวะ มีความรู้ และมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี

(2) การศึกษาและการเรียนรู้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล สามารถพัฒนาคนไทยให้มีทักษะการเรียนรู้ในเชิงคิดสังเคราะห์ สร้างสรรค์ ต่อยอดไปสู่การสร้างนวัตกรรมความรู้ มีทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ตลอดจนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

(3) ครอบครัวมีความอบอุ่น เข้มแข็ง และมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

4.4.5 การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

(1) ลดความแตกต่างทางรายได้และกระจายการถือครองทรัพย์สินระหว่างกลุ่มคน และพื้นที่

(2) ประชาชนเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม และทั่วถึง

(3) สถาบันทางสังคมและชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้และเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ

4.4.6 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(1) พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.2 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 36 ในปี 2564

(2) การบริหารจัดการน้ำมีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน และเน้นการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภคให้เพียงพอเป็นลำดับแรก

(3) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 จากกรณีปกติ (Business-As-Usual : BAU) เพื่อนำไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

(4) ความสามารถในการรับมือภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่

(5) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล

4.4.7 การพัฒนาพื้นที่ ภาค และการเชื่อมโยงภูมิภาค

- (1) พื้นที่เศรษฐกิจชายแดนได้รับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงอย่างมีสมดุล เพื่อเป็นฐานการผลิตใหม่ของประเทศและชุมชนท้องถิ่น
- (2) พื้นฐานเศรษฐกิจหลักมีการปรับระบบการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากลและได้รับการยอมรับจากชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอ
- (3) เมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองนำอยู่และปลอดภัยที่สามารถตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองตามมาตรฐาน และมีการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอย่างทั่วถึง ควบคู่กับการรวมองค์ประกอบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อประสิทธิภาพในการทำงานและการกำกับดูแล
- (4) การเชื่อมโยงภูมิภาคด้วยการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพและทั่วถึง รวมทั้งจัดระบบอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการผ่านแดนที่มีความคล่องตัวในประตูกำค้าชายแดนที่สำคัญ

5

แนวทางการพัฒนา

5.1 การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม

จะต้องเร่งรัดการลงทุนเพื่อ (1) ขับเคลื่อนอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในขณะที่การขยายตัวของภาคการส่งออกและฐานรายได้ของประชาชนในระบบเศรษฐกิจยังมีแนวโน้มที่จะมีข้อจำกัดจากการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก (2) พัฒนาพื้นที่สำหรับเป็นฐานการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นอุตสาหกรรมและบริการในยุคที่สามซึ่งมีเป้าหมายที่จะให้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในช่วงแผนฯ 13 (3) พัฒนาพื้นที่ฐานการผลิตให้กับอุตสาหกรรมและบริการในยุคที่สองโดยการเพิ่มให้คนไทยมีส่วนความเป็นเจ้าของมากขึ้น (4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจในภาพรวม และ (5) กระจายความเจริญเติบโตและโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ดังนี้

5.1.1 การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ของประเทศ

(1) พัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายรถไฟให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งของประเทศ โดยเร่งก่อสร้างรถไฟทางคู่ระยะเร่งด่วน 6 เส้นทาง (ฉะเชิงเทรา-คลองสิบก้า-แก่งคอย ชุมทางถนนจิระ-ขอนแก่น ประจวบคีรีขันธ์ - ชุมพร ลพบุรี-ปากน้ำโพ มาบกะเบา-ชุมทางถนนจิระ นครปฐม-หัวหิน) รวมทั้งพัฒนาโครงข่ายรถไฟขนาดทางมาตรฐานในเส้นทางยุทธศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างฐานการผลิตอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมของประเทศไปยังประตูกำค้าภายในประเทศและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้บริการระบบขนส่งทางรางของประเทศ และเพิ่มทางเลือกในการเดินทางและขนส่งสินค้าให้กับประชาชน รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

(2) ขยายขีดความสามารถและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ท่าอากาศยานและท่าเรือภูมิภาค เพื่อรองรับการเดินทางและขนส่งเชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนายกระดับมาตรฐานการให้บริการและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการจัดการท่าอากาศยานและท่าเรือ ซึ่งจะช่วยยกระดับมาตรฐานการให้บริการทางอากาศและทางน้ำของประเทศ

(3) ส่งเสริมการลงทุนให้เกิดพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในภาคขนส่ง เช่น อุตสาหกรรมซ่อมบำรุงและผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน และอุตสาหกรรมระบบราง เป็นต้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะและยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งเกิดการใช้จ่ายจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่งของประเทศ ตลอดจนเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศในการเป็นฐานการผลิตในภูมิภาคอาเซียน

(4) ส่งเสริมและเร่งรัดการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั้งด้านการค้า การลงทุน และการให้บริการ โดยคำนึงถึงการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Logistics) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในห่วงโซ่อุปทาน และการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ รวมทั้งปรับลดกระบวนการด้านอำนวยความสะดวกทางการค้า ขนส่ง และโลจิสติกส์ให้มีความสะดวกและมีประสิทธิภาพต่อภาคธุรกิจอย่างแท้จริง

(5) ลงทุนด้านพลังงาน เพื่อจัดหาพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการใช้และเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ และผลักดันการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกภายในประเทศเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ระบบเศรษฐกิจในระยะยาว โดยควรส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในทุกภาคส่วนและการพัฒนาพลังงานทดแทนของประเทศ เพื่อรองรับความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้นและเพื่อความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ โดยบูรณาการดำเนินการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงาน และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานอย่างจริงจัง และการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมในการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม รวมทั้งกำกับดูแลราคาพลังงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และค่าครองชีพของประชาชน และกำหนดต้นทุนที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้จากทุกภาคส่วน

(6) พัฒนาและปรับปรุงโครงข่ายสื่อสารโทรคมนาคม broadband ของประเทศ เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยสนับสนุนให้มีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจ ทั้งแบบ B2B (Business to Business) และแบบ B2C (Business to Customer)

5.1.2 การสนับสนุนการเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะต่อไป รวมทั้งเป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีและสร้างความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาเพื่อรองรับอุตสาหกรรมอากาศยาน ระบบราง อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง อุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมวัสดุในกลุ่ม Carbon Fiber และพื้นที่สำหรับรองรับการขับเคลื่อนให้ไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคทางด้านการเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ของธุรกิจ การวิจัยและพัฒนา การศึกษานานาชาติ บริการทางการแพทย์และการดูแลสุขภาพ และบริการโลจิสติกส์

5.1.3 การลงทุนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ภายใต้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี 2558 – 2569) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ (1) การฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม (2) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค (3) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการผลิต (4) การป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย (5) การจัดการคุณภาพน้ำ และ (6) การบริหารจัดการแผนงานที่ชัดเจน และแบ่งยุทธศาสตร์เป็น 3 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน (2558 - 2559) ระยะปานกลาง (2560 - 2564) และระยะยาว (2565 - 2569)

5.1.4 การใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน ทั้งในด้าน (1) การลดข้อจำกัดทางด้านขนาดของตลาดในประเทศ (2) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการในยุคที่สองให้มีความเข้มแข็งและมีความพร้อมต่อการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมและบริการในยุคที่สาม (3) การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (4) การถ่ายทอดเทคโนโลยีและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต (5) การลดต้นทุนทางการเงินและต้นทุนทางธุรกรรม (6) การส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการชาวไทยในต่างประเทศเพื่อเพิ่มขนาดของรายได้ประชาชาติ (GNI) (7) การขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการผลิตและบริการในยุคที่สาม และ (8) การลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่และสาขาอาชีพ

5.2 การพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา

5.2.1 การส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนา

(1) เร่งส่งเสริมสังคมนวัตกรรม โดย

1) สนับสนุนและผลักดันให้ผู้ประกอบการมีบทบาทหลักด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี และสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนานวัตกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคและมีมาตรการจูงใจให้ภาคการผลิตและบริการมุ่งใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ปลูกฝังวัฒนธรรมการวิจัยและส่งเสริมการสร้างสรรค่นวัตกรรมให้แพร่หลายและครอบคลุมทุกภาคส่วน และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงนักวิจัยและทรัพยากรวิจัยของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้กับ SMEs เป็นต้น

2) ผลักดันงานวิจัยและพัฒนาให้ใช้ประโยชน์ได้แท้จริงทั้งเชิงพาณิชย์และสาธารณะ โดยส่งเสริมการทำวิจัยและพัฒนาร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และภาคเอกชน/ชุมชนในฐานะผู้ใช้ประโยชน์ จัดสรรงบประมาณที่พอเพียงสำหรับขั้นตอนการแปลงงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งเร่งรัดให้เกิดการถ่ายทอดและใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสู่ภาคการผลิตและชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการจัดสิทธิบัตร/ทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วและมีมาตรฐานสากล และพัฒนาตลาดเทคโนโลยีและนวัตกรรมไทย เพื่อเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาเทคโนโลยีของประเทศ

(2) พัฒนาสถานะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ดังนี้

1) ด้านการลงทุนการวิจัยและพัฒนา ขยายการลงทุนด้านการวิจัยพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการร่วมลงทุนด้านการวิจัยพัฒนาระหว่างรัฐและเอกชน ส่งเสริมให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศต้องเชื่อมโยงกับการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศ อาทิ ด้านพลังงานสะอาด ระบบราง เกษตรและอาหาร ยานยนต์ ไฟฟ้า

อิเล็กทรอนิกส์ การแพทย์และผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เทคโนโลยีชีวภาพ การจัดการน้ำและขยะ ตลอดจนส่งเสริมการจัดทำ Technology Road Map เพื่อจัดลำดับกิจกรรมวิจัยพัฒนาสำหรับอุตสาหกรรมยุคศาสตร์และเทคโนโลยีเป้าหมายที่ต้องพัฒนา รวมทั้งผลักดันให้เกิดการวิจัยพัฒนาทั่วถึง โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เชื่อมโยงกับการทำวิจัยที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่ และจัดให้มีกองทุนส่งเสริมการวิจัยระดับจังหวัด ปฏิรูประบบการให้สิ่งจูงใจทั้งด้านการเงิน การคลัง ขยายสิทธิประโยชน์ทางภาษี ด้านการวิจัยและพัฒนาให้กว้างขึ้น ระเบียบและกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมและการใช้ประโยชน์ เพื่อจูงใจและอำนวยความสะดวกให้ภาคการผลิตและบริการสร้างนวัตกรรมในธุรกิจ

2) ด้านบุคลากรวิจัย สนับสนุนการสร้างนักวิจัยมืออาชีพเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และในสาขาที่สอดคล้องกับการเติบโตของอุตสาหกรรมและทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกภาคส่วนทั้งภาคผู้ประกอบการ ภาคอุดมศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมระบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) เพื่อผลิตกำลังคนและครุวิทยาการฯ ในเชิงคุณภาพ โดยเน้นความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning) และความร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิจัยภาครัฐไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม และพัฒนาเส้นทางอาชีพบุคลากรวิจัย

3) ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม ปรับปรุงและจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อม ทันสมัย และเพียงพอต่อความต้องการของภาคการผลิตและบริการอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพัฒนาระบบรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์วิเคราะห์ทดสอบ/สอบเทียบ/ห้องปฏิบัติการของภาคเอกชน สนับสนุนการร่วมทำงานและแบ่งปันทรัพยากรระหว่างสถาบันวิจัยกับสถาบันการศึกษา และสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนจัดตั้งศูนย์วิจัยพัฒนาในประเทศ (R&D Centers) โดยกำหนดพื้นที่การส่งเสริมที่เหมาะสม เร่งพัฒนาและประชาสัมพันธ์ ศูนย์แห่งความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และอุทยานวิทยาศาสตร์ให้มีการวิจัยที่เข้มข้นพร้อมเป็นกลไกช่วยแก้ไขปัญหาให้ภาคการผลิตและบริการ และเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างภาควิชาการกับภาคเอกชน รวมทั้งสนับสนุนเครื่องมือทางการเงินต่างๆ เพื่อเป็นกลไกระดมทุนที่ช่วยกระตุ้นการสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลักดันผลงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์ อาทิ ระบบเงินร่วมลงทุน กองทุน เป็นต้น

4) ด้านการบริหารจัดการ ปรับบทบาทของหน่วยงานกำหนดนโยบาย หน่วยงานสนับสนุนทุนวิจัย หน่วยงานวิจัยหลัก และหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน สร้างความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ และเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ มีระบบประเมินความสามารถด้านนวัตกรรมของสถาบันวิจัยทั้งด้านความสำเร็จ การสร้างความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการ และรายงานต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปรับปรุงกลไกประสานงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับชาติให้เชื่อมโยงกับกลไกด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

5.2.2 การพัฒนาผลิตภาพแรงงาน

(1) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนากำลังคนและแรงงาน ให้มีทักษะความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและรองรับการเปิดเสรีของประชาคมอาเซียน โดยยกระดับและพัฒนาสมรรถนะแรงงานไทยด้วยเทคโนโลยี เร่งรัดให้แรงงานทั้งระบบมีการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเพื่อสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้ สนับสนุนให้แรงงานและปัจจัยการผลิต

มีความยืดหยุ่นในการเคลื่อนย้ายระหว่างสาขาการผลิตและระหว่างพื้นที่การผลิต เพื่อให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่สาขาการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตสูงสุด และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมและบริการจัดทำกรอบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้เป็นมาตรฐานที่เชื่อมโยงกันเพื่อยกระดับทักษะของแรงงานไทย

(2) **พัฒนาและยกระดับคุณภาพแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ** ให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ และบรรลุเป้าหมายพื้นฐานของการพัฒนาคนตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) รวมทั้งสามารถรองรับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศอันเนื่องมาจากแนวโน้มการลดลงของกำลังแรงงานและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยแนวทางที่สำคัญ อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานโดยอาศัยการฝึกอบรมและเพิ่มคุณภาพแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาระบบคุ้มครองแรงงานในระบบและนอกระบบ การพัฒนาผู้ประกอบการ และการรับรองทักษะ มาตรฐานแรงงาน และคุณวิชาชีพของแรงงานให้เป็นที่ยอมรับในระดับภูมิภาคและนานาชาติ นอกจากนี้ควรสร้างความชัดเจนของนโยบายแรงงานต่างด้าวเพื่อให้การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวมีประสิทธิภาพ

5.2.3 การพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นและชุมชน และเสริมสร้างความมั่นคงทางอาชีพให้กับผู้มีรายได้น้อย นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปพัฒนาสินค้า OTOP ให้ตรงกับความต้องการของตลาด การสร้างโอกาสทางตลาดสินค้า OTOP ทั้งภายในและต่างประเทศ การพัฒนาศักยภาพของแรงงาน การพัฒนาปัจจัยสนับสนุน การส่งเสริมเครือข่ายของผู้ประกอบการ รวมทั้งการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการต่อยอดธุรกิจ

5.2.4 การเพิ่มขีดความสามารถและสร้างแรงจูงใจให้ SMEs ให้สามารถขยายตลาดในกลุ่มสินค้าและตลาดเป้าหมายที่สำคัญในระดับสากล และพัฒนาให้มีสินค้าภายใต้แบรนด์ของตัวเอง รวมทั้งส่งเสริมขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ทั้งในด้านการบริหารต้นทุนและสินค้าคงคลัง การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

5.2.5 การส่งเสริมผู้ประกอบการให้เข้มแข็งสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

พัฒนาความรู้ ทักษะการบริหารจัดการและการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่แก่ผู้ประกอบการ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้สามารถปรับตัวและดำเนินธุรกิจท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนให้มีการดำเนินธุรกิจอย่างเท่าทันสถานการณ์ทางการค้าและมาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ๆ พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ ใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิ เป็นต้น รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนความเป็นเจ้าของของคนไทย และสนับสนุนให้มีการขยายตลาดที่มีแบรนด์สินค้าและช่องทางการตลาดที่เป็นของตนเองมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเพื่อเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิต บริการ และอุตสาหกรรมดิจิทัล

5.2.6 การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมและบริการ

(1) **ปรับโครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรม** โดยการพัฒนาควมมุ่งเน้นการพัฒนา 2 กลุ่มสาขาอุตสาหกรรมควบคู่กัน ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมที่ต่อยอดจากศักยภาพหรือจุดแข็งในปัจจุบันของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงหรือต่อยอดจากภาคเกษตร และกลุ่มอุตสาหกรรม

ที่รองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ในบริบทโลก ซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีขั้นก้าวหน้าและความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเชื่อมโยงการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ต่อเนื่องจนถึงภาคบริการ ตามแนวทางคลัสเตอร์ เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานเศรษฐกิจที่เป็นฐานรายได้หลักของประเทศ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งของปัจจัยสนับสนุนการผลิตในอุตสาหกรรมหลักของประเทศทั้งในด้านการเร่งผลิตและพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการถ่ายทอดองค์ความรู้และการยกระดับทักษะและศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคอุตสาหกรรม และยิ่งช่วยบรรเทาความรุนแรงจากการขาดแคลนแรงงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงอายุ การเร่งพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส ในการตรวจสอบสถานประกอบการให้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและชุมชน และการเร่งสนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ เพื่อสร้างโอกาสทางการแข่งขัน และการยกระดับไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตและบริการทั้งในระดับอนุภูมิภาคและในภูมิภาคอาเซียนต่อไป

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการขยายตัวด้านการค้าการลงทุน เช่น โลจิสติกส์ และพลังงาน รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนการลงทุนอื่นๆ เช่น การปรับปรุงกฎ ระเบียบและกฎหมาย ให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ลดอุปสรรคการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ พัฒนาประสิทธิภาพของด่านศุลกากรชายแดน เป็นต้น ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ทั้งภาคการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ การเงิน และโลจิสติกส์ เชื่อมโยงเศรษฐกิจดิจิทัลในการอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และสนับสนุนการลงทุนเพื่อสร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ การลงทุนที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงานและการใช้พลังงานทดแทน การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเชิงพาณิชย์ การจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศและบริษัทการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและการตอบแทนสู่สังคมขององค์กร และกิจการเพื่อสังคม

(2) ปรับโครงสร้างภาคบริการ

1) เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการศักยภาพในเชิงธุรกิจ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน รวมทั้งจะช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจบริการทางการเงิน การศึกษานานาชาติ บริการสุขภาพ การจัดการประชุมและนิทรรศการนานาชาติ (MICE) และธุรกิจภาพยนตร์ โดยจะต้องสนับสนุนควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ต่อยอดในเชิงพาณิชย์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ ให้ตอบสนองพลวัตของตลาดและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ พัฒนาศักยภาพของแรงงานพร้อมกับปรับปรุงกลุ่มบริการแต่ละสาขาให้มีประสิทธิภาพและให้มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็นศูนย์กลางภาคบริการที่สำคัญของอาเซียน

2) พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจภาคบริการที่มีศักยภาพในการเติบโตและมีสวนสนับสนุนภาคการผลิตให้มีประสิทธิภาพในการแข่งขัน เพื่อขยายฐานการผลิตและการตลาดธุรกิจในระดับภูมิภาค ได้แก่ ธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ ธุรกิจค้าส่งค้าปลีก อสังหาริมทรัพย์ ก่อสร้าง ต่อเรือ/ซ่อมเรือ และบริการสาธารณสุขปโภค โดยการพัฒนาความพร้อมของ

ผู้ประกอบการทั้งด้านเงินทุนและทักษะในการบริหารจัดการเพื่อขยายธุรกิจและบริการไปต่างประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการนำนวัตกรรมใหม่ๆ ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและพลังงานทดแทนไปใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการ และ พัฒนาระบบรับรองมาตรฐานให้ได้มาตรฐานสากล สอดรับกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนปรับปรุงกฎระเบียบและนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

3) สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทย พัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ท่องเที่ยว ตามศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามความต้องการของตลาด อาทิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวทางทะเล รวมทั้งสร้างความเชื่อมโยงกับสินค้า OTOP เพื่อกระจายรายได้ไปสู่คนในชุมชนและท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยเร่งพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เร่งพัฒนาท่าเทียบเรือขนาดใหญ่เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวทางทะเล ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมและทันสมัยทั้งการควบคุมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จัดทำกฎหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่สากลและรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดทั้งเชิงรับและเชิงรุก โดยมุ่งเน้นตลาดเป้าหมายทั้งตลาดศักยภาพเดิมและตลาดใหม่ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน ทั้งประเทศที่มีพรมแดนติดกันและประเทศที่มีโครงข่ายคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งระบบ

(3) ปรับโครงสร้างภาคการค้าและการลงทุน

1) พัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้าเพื่อเป็นศูนย์กลางการค้า โดยใช้ฐานเศรษฐกิจดิจิทัลและการพัฒนานวัตกรรม ปรับปรุงมาตรฐานและประสิทธิภาพการทำธุรกิจของผู้ประกอบการทั้งด้านการผลิต การบริการ การค้า การลงทุนและกิจกรรมโลจิสติกส์ รวมทั้งจัดอุปสรรคและอำนวยความสะดวกในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านโครงสร้างและระบบ เช่น การปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ การเงิน และศุลกากร ด้านปัจจัยสนับสนุน เช่น การปรับกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ การค้า และการลงทุน ด้านบุคลากร โดยการพัฒนาผู้ประกอบการและแรงงานให้มีองค์ความรู้และทักษะฝีมือแรงงาน ตลอดจนพัฒนาศักยภาพในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ทั้งการค้าชายแดน การค้าระหว่างประเทศ และการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่การผลิตของโลก

2) สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ทั้งความมั่นคงด้านพลังงาน ด้านอาหาร ด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภัยพิบัติในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการป้องกันภัยในทุกรูปแบบ

3) สนับสนุนการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน ทั้งในระดับทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี และส่งเสริมการค้ากับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น สร้างองค์ความรู้ในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ และผลประโยชน์ที่มีต่อการพัฒนาประเทศต่อภาคส่วนต่างๆ และสาธารณชนไทย โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดท่าทีเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้แล้ว ตลอดจนใช้โอกาสจากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน รวมทั้งวางแนวทางป้องกันผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า

4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยสามารถขยายตลาดสาขาการผลิต และการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาค โดยอาศัยประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเชื่อมโยงความร่วมมือจากประเทศในอนุภูมิภาค โดยเฉพาะการลดอุปสรรคทางการค้าภายใต้กรอบข้อตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

5.3 การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหาร

การพัฒนาการเกษตรสู่ความเป็นเลิศด้านอาหารให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร โดย

5.3.1 การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนฐานการผลิตการเกษตรที่เข้มแข็งและยั่งยืน โดยการรักษาระบบนิเวศตั้งแต่ต้นน้ำ การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม และขยายโอกาสในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต เช่น สิทธิในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น โดยกำหนดเขตและขนาดพื้นที่ทำกินที่เหมาะสมตามสภาพความแตกต่างของพื้นที่ เป็นต้น การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพอย่างเหมาะสม การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยปรับโครงสร้างระบบน้ำให้เอื้อต่อการทำการเกษตร เช่น ให้มีการเจรจา เพื่อผันน้ำและวางท่อจากประเทศเพื่อนบ้านหรือแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำเกินความต้องการ เข้ามาเติมในเขื่อนหรือในแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อย เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำในภาคเกษตรระดับลุ่มน้ำ และการเร่งรัดการปลูกป่าและการพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปริมาณน้ำในแต่ละแห่ง

5.3.2 การจัดระบบการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะสนับสนุนในแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่โดยรวมกลุ่มเกษตรกรและพื้นที่เป็นแปลงขนาดใหญ่ เพื่อบริหารจัดการร่วมกันให้มีการวางแผนการผลิต จัดหาปัจจัยการผลิตมาใช้ร่วมกัน และสนับสนุนให้เกษตรกรใช้เครื่องจักรกลการเกษตรร่วมกันเพื่อลดต้นทุนและทดแทนแรงงานที่ขาดแคลน และส่งเสริมการทำระบบการเลี้ยงปศุสัตว์และการทำประมงอย่างยั่งยืน โดยนำโอกาสจากการทำข้อตกลงการค้าเสรีและความตกลงระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการผลิตให้สูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการใช้กลไกตลาดเพื่อป้องกันความเสี่ยง เช่น ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า และการจัดตั้งกองทุนประกันภัยพิพืผลทางการเกษตร เป็นต้น

5.3.3 การส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตทางการเกษตร จากกิจการเจ้าของคนเดียวเป็นการประกอบการในลักษณะสถาบันเกษตรกร เช่น สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ห้างหุ้นส่วน และบริษัท เพื่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด

5.3.4 การสร้างโอกาสในการเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร รวมถึงส่งเสริมการคัดเลือกและพัฒนาพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และแหล่งน้ำ โดยอาศัยเทคโนโลยีการผลิตในระดับที่เหมาะสม

5.3.5 การเพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคเกษตร จากการผลิตสินค้าเกษตรขั้นปฐมเป็นสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าสูงมีคุณภาพและมาตรฐานสากล สามารถสร้างความเชื่อมโยงทางด้านวัตถุดิบกับประเทศเพื่อนบ้านและลดระดับการผลิตสินค้าขั้นปฐมที่สูงสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันลงสู่ระดับที่จำเป็นสำหรับการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงาน ให้ความสำคัญกับการผลิตอาหารและสินค้าเกษตรให้เพียงพอต่อความต้องการในระยะ 10 ปีข้างหน้า ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาภาคเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ส่งเสริมการสร้างศักยภาพของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในการผลิตภาคเกษตร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนากระบวนการผลิต รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจากภาคีที่เกี่ยวข้อง และการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรในระยะยาว

5.3.6 การเร่งพัฒนาและขับเคลื่อนการผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง โดยยกระดับราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แตกต่างจากสินค้าเกษตรที่ใช้สารเคมี ส่งเสริมการตลาด การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์แก่กลุ่มผู้บริโภค พัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานและการพิสูจน์ตรวจสอบคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่กลุ่มผู้บริโภค และจัดทำโซนนิ่งระบบเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรมร่วมกับระบบเกษตรกรรมยั่งยืน โดยจัดให้มีจังหวัดนำร่องที่มีพื้นที่ที่เหมาะสม หรือในพื้นที่เขตชลประทานที่มีความพร้อม รวมถึงการพัฒนาต่อยอดในรูปแบบของเกษตรท่องเที่ยวหรือการท่องเที่ยววิถีไทย เพื่อสามารถสร้างรายได้เสริมได้ตลอดทั้งปี

5.3.7 การส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำและเป็นเจ้าของมาใช้ในการพัฒนาการเกษตร รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น โดยสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรที่จำเป็นในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน โดยเฉพาะการส่งเสริมด้านการตลาดและอื่นๆ เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ แหล่งเงินทุน เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำและผันผวน รวมทั้งแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร

5.3.8 การสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทภาคเกษตรให้มีความยั่งยืน เพื่อบูรณาการยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร และยุทธศาสตร์ด้านการเกษตรของทุกภาคส่วนไปสู่การขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ โดยภาครัฐสนับสนุนปัจจัยหลักแก่ภาคเกษตรเพื่อสร้างรายได้และให้เกิดความยั่งยืน เช่น น้ำเพื่อการผลิต การเกษตร การพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน การควบคุมการใช้สารเคมีการเกษตรที่ห้ามใช้ การลดการใช้สารเคมีในภาคเกษตร โดยหันมาใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีการเกษตร และการพัฒนาพันธุ์ดีที่หลากหลายเหมาะสมกับพื้นที่ การสร้างองค์ความรู้ใหม่และเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรให้กับเกษตรกร การส่งเสริมตลาดกลางสินค้าเกษตร เพื่อเป็นศูนย์กลางจำหน่ายสินค้าเกษตรและการดูแลราคาผลผลิตที่เป็นธรรม เป็นต้น

5.3.9 การพัฒนาฐานข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานด้านการเกษตร ให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผนพัฒนาภาคเกษตรด้านต่างๆ รวมถึงพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้สินค้าเกษตรสามารถเข้าถึงตลาดมากขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการผลผลิตและการจำหน่ายในตลาดทั้งในและต่างประเทศ

5.3.10 การสร้างบุคลากรด้านการเกษตร โดยการผลิตบัณฑิตให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่หรือนโยบายบัณฑิตคืนถิ่น โดยจัดทำหลักสูตรเพื่อสร้างเกษตรกรที่มีความรู้อย่างครบวงจรในด้านเกษตรกรรม ทั้งด้านการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานของประเทศ และเปิดโอกาสให้บุตรของเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตร มีทัศนคติและความต้องการในการสานต่องานเกษตรกรรมเป็นลำดับแรก รวมทั้งการสร้างทัศนคติและค่านิยมของการเป็นเกษตรกรที่ครอบคลุมทั้งวิถีชีวิตและอาชีพการเป็นเกษตรกรที่ไม่ได้มองเฉพาะการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เพื่อหารายได้เท่านั้น

5.4 การพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5.4.1 การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ โดยช่วงการตั้งครภ์/แรกเกิด/ปฐมวัย มีการส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กและพัฒนาการที่สมวัยทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม **วัยเรียน/วัยรุ่น/นักศึกษา** ให้มีความรู้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะ การเรียนรู้ในเชิงคิดสังเคราะห์ สร้างสรรค์ ต่อยอดไปสู่การสร้างนวัตกรรมความรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะ สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี **วัยแรงงาน** ให้มีการพัฒนาสมรรถนะและทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับ วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีทักษะทางด้านภาษา ความคิดสร้างสรรค์ **วัยผู้สูงอายุ** ให้มีการทำงาน ที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรังต่างๆ

5.4.2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ โดย (1) **พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21** โดยเน้นการเรียนรู้ที่เป็นการคิด วิเคราะห์ที่เป็นการบูรณาการระหว่างศาสตร์สาขาต่างๆ ทั้งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และ คณิตศาสตร์ ผ่านโครงงาน การศึกษาวิจัย และการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการคิดขั้นสูงและสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกันได้ ตลอดจนเพิ่มบทบาทของ สถานประกอบการในการร่วมกันจัดการศึกษา (2) **ปรับระบบการคลัง ด้านการศึกษา** โดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียนและแก่สถานศึกษาในเขตพื้นที่ห่างไกล (3) **พัฒนาคุณภาพครู** โดยพัฒนาระบบการสรรหา พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมในการจัดการ เรียนการสอน และทักษะในการสื่อสาร (4) **ประเมินคุณภาพการศึกษา** พัฒนาระบบการประเมินและรับรอง คุณภาพที่เน้นผลลัพธ์จากตัวผู้เรียนในลักษณะของการวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะ (Literacy-Based) และ (5) **ปฏิรูประบบการเรียนรู้** โดยวางระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีในชุมชน พัฒนาสื่อสำหรับการ เรียนรู้ รวมทั้งการสนับสนุนระบบการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน

5.4.3 การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยมุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมปัจจัย กำหนดสุขภาพทางสังคม (Social Determinant of Health) การพัฒนารูปแบบการกีฬาเพื่อสุขภาพและ การพัฒนาด้านโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย การเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพเพื่อนำไปสู่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การส่งเสริมความรู้ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค การส่งเสริมการพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการให้ความสำคัญกับ มิติสุขภาพในทุกนโยบายสาธารณะ (Health in All Policies) เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของทุกภาคส่วน ตระหนักถึงผลกระทบของนโยบายสาธารณะที่มีต่อสุขภาพของประชาชน

5.4.4 การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยให้เอื้อต่อการพัฒนาคน โดยการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว การปลูกฝังและบ่มเพาะวิถีการดำเนินชีวิตแก่สมาชิกในครอบครัวให้มี คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย การส่งเสริมการวางแผนชีวิตในครอบครัว (Life Planning) รวมทั้งการสร้างความมั่นคง ทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว การวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณ การสร้างความสมดุลระหว่างชีวิต กับการทำงานที่มีสัดส่วนของการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมสำหรับงาน ครอบครัว สังคม และตนเอง ตลอดจน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5.5 การสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

5.5.1 การสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะกลุ่มผู้รายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดย (1) สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยที่ไร้ที่ดินทำกิน

และยากจนมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน (2) การจัดรูปแบบสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมาย (Customized Welfare) ที่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน โดยมีแนวทางการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกัน (3) พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึงอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะระบบบริการสาธารณสุข การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสวัสดิการสังคม และ (4) สนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและการเข้าถึงระบบสาธารณสุข โดยเฉพาะการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อแก้ปัญหาชุมชนแออัดในเมือง

5.5.2 การสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้และโอกาสในการประกอบอาชีพ โดยสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ได้รับการฝึกทักษะอาชีพ และการสนับสนุนสินเชื่อหรือทุนเพื่อการประกอบอาชีพอิสระและการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่

5.5.3 การพัฒนาการบริหารจัดการในระบบสุขภาพ โดยพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรด้านสาธารณสุข เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐ 3 กองทุน ส่งเสริมการอภิบาลระบบสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายพื้นที่สาธารณสุขที่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การสนับสนุนความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาระบบบริการ การนำรายได้จากการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติกลับมาใช้ยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขภายในประเทศ ตลอดจนการจัดการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และการพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชายแดน

5.5.4 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค โดยการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแก่ประชาชน การพัฒนาศักยภาพชุมชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบยุติธรรมชุมชน การเพิ่มศักยภาพของกองทุนยุติธรรมในการช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับความเป็นธรรมและสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการบูรณาการการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5.5.5 การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ และการพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุโดยให้มีการผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.5.6 การเสริมสร้างบทบาทของสถาบันทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม โดยการฟื้นฟูบทบาทสถาบันศาสนาในการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมตามหลักคำสอนที่ถูกต้องของทุกศาสนา การธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม เพื่อเป็นฐานรากที่เข้มแข็งในสังคมท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลาย การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดคุณค่า สามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

5.5.7 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การเสริมสร้างกระบวนการวิจัยในชุมชนที่ใช้พื้นที่ชุมชนเป็นโจทย์ในการวิจัยเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในชุมชนและต่อยอดไปสู่เชิงพาณิชย์ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิง ทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการประกอบธุรกิจ

5.6 การพัฒนาพื้นที่ ภาค และการเชื่อมโยงภูมิภาค

5.6.1 การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนโดยส่งเสริมการลงทุนและการค้าชายแดน รวมทั้งวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมและธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อดึงดูดนักลงทุนไทยและในภูมิภาคให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดน การให้ความสำคัญกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การให้สิทธิประโยชน์ การบริหารจัดการและการสร้างขีดความสามารถของแรงงานไทยและต่างด้าว การให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ และการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนด้านความมั่นคง เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าชายแดนและการผ่านแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

5.6.2 การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลัก

(1) แก้ไขกฎหมายและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เศรษฐกิจหลักให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการกำกับดูแลตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมให้ดำเนินการตามระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน และลดความขัดแย้งระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชน

(2) สนับสนุนการปรับเปลี่ยนกิจการหรือกระบวนการผลิตให้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน โดยมุ่งใจด้วยมาตรการส่งเสริมการลงทุนหรือมาตรการทางภาษี

(3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการดูแลคุณภาพชีวิตประชาชนและการเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรน้ำ การบริการสาธารณสุขและการศึกษาด้านอาชีวศึกษา วิศวกรรมและเทคโนโลยี

5.6.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกของเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค

(1) พัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญให้เป็นเมืองน่าอยู่และปลอดภัยเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่สังคมเมือง ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการศึกษาและระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของคนในเมือง

(2) พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงตลาดและบริการสาธารณะด้วยต้นทุนต่ำและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบรรเทาปัญหาจราจรติดขัด โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ โดยเฉพาะระบบราง ระบบทางจักรยานและทางเท้า และการพัฒนาสถานีขนส่งสาธารณะในเขตเมือง โดยเน้นความปลอดภัยและความสะดวกในเชื่อมต่อการเดินทาง

(3) เพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหารจัดการเมือง โดยการรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้ประชาชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการ และเสริมสร้างความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารเพื่อให้บริการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะด้านการผังเมือง การจัดการสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเมือง

5.6.4 การพัฒนาด้านการขนส่งและโลจิสติกส์เชื่อมโยงในประเทศและภูมิภาค

(1) พัฒนาโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงโครงข่ายถนนภายในประเทศไปยังด่านการค้า/ประตูการค้าที่สำคัญเพื่อรองรับปริมาณการเดินทางและขนส่งสินค้าที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเพิ่มทางเลือกในการเดินทางและขนส่งสินค้าให้กับประชาชน ซึ่งจะช่วยยกระดับมาตรฐานและคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานทางถนนในภาพรวมต่อไป

(2) พัฒนาโครงข่ายระบบรางเชื่อมโยงเมืองศูนย์กลางความเจริญทั่วประเทศ เพื่อลดต้นทุนด้านพลังงาน เพิ่มขีดความสามารถของเมืองภูมิภาคและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในภูมิภาค โดยเน้นความปลอดภัย ความทั่วถึง ความสะดวกและการตรงต่อเวลา

(3) พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการผ่านแดนที่มีความคล่องตัวในประตูการค้าชายแดนที่สำคัญ โดยการใช้เทคโนโลยีและระบบ National Single Window รวมทั้งการปรับปรุงกฎระเบียบ และปรับลดกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวก ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการค้า การขนส่งและการผ่านแดน รวมทั้งการจัดทำโครงการตรวจร่วมแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียวทั่วประเทศ เพื่อบ้าน

5.7 การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.7.1 รักษาทุนทางธรรมชาติเพื่อการเติบโตสีเขียว ใช้ประโยชน์จากทุนธรรมชาติ โดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม รวมทั้งผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าของระบบนิเวศ และการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

(1) ปกป้องรักษาทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยสนธิกำลังของทุกภาคส่วน นำระบบสารสนเทศมาใช้เพื่อการบริหารจัดการ บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม จัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ส่งเสริมการปลูกป่าและการเชื่อมต่อผืนป่า จัดทำแนวกันชน เพิ่มพื้นที่ป่าไม้โดยส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจระยะยาว และส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน

(2) อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ปกป้องทรัพยากรพันธุกรรม อนุรักษ์พันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพ ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ อันเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

(3) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (Clearing House) จัดทำหลักฐานการถือครองที่ดินของรัฐทุกประเภท ให้ครบถ้วน ชัดเจน ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการที่ดินให้มีเอกภาพเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายด้านที่ดินภาพรวม และกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม โดยใช้กลไกเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ การจัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า กำหนดเขตแดนการถือครองที่ดินที่เหมาะสม และกำหนดมาตรการป้องกันการถือครองที่ดินของคนต่างชาติ รวมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรดินและที่ดินให้มีคุณภาพเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์

(4) **คຸ້ມครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง** ปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาจากที่ทำลายระบบนิเวศและแหล่งอาหาร มาสู่การสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว การประมง และวิถีชีวิตของชุมชน จำแนกแนวเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทะเลและชายฝั่ง ปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล แก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยใช้แนวความคิดการจัดการแบบกลุ่มชายหาดและคำนึงถึงพลวัตการเปลี่ยนแปลงของระบบชายฝั่ง

(5) **วางแผนบริหารจัดการทรัพยากรแร่** โดยกำหนดปริมาณที่เหมาะสมในการนำแร่มาใช้ประโยชน์ คำนึงถึงความจำเป็นและมูลค่าในอนาคต จำกัดการส่งออกทรัพยากรแร่ในรูปวัตถุดิบ หวงห้ามการทำเหมืองแร่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 และเขตอนุรักษ์ของกรมศิลปากร ควบคุมผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ที่ก่อมลพิษต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างเข้มงวด จัดการความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการเหมืองแร่โดยคำนึงถึงสิทธิชุมชนและความเป็นธรรมทางสังคม

(6) **จัดให้มีกระบวนการบูรณาการแผนงานและงบประมาณร่วมกันของหน่วยงาน** เพื่อให้การจัดทำแผนงาน/โครงการลดความซ้ำซ้อน มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับทิศทางและนโยบายการบริหารจัดการ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยให้สิทธิในการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับพื้นที่ รวมทั้งสร้างระบบการติดตามประเมินผลด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในการวางแผนและบริหารจัดการในระยะยาวต่อไป

5.7.2 บริหารจัดการน้ำเพื่อให้เกิดความยั่งยืน บูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ สร้างศูนย์ข้อมูลทรัพยากรน้ำ จัดตั้งองค์กรบริหารจัดการน้ำในระดับพื้นที่ เช่น คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์กรผู้ใช้น้ำ เร่งเพิ่มพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่ถูกบุกรุกทำลายให้มากขึ้น จัดหาเพิ่มแหล่งกักเก็บน้ำไว้ในสถานะแห้งแล้ง ให้มีแผนการบริหารจัดการน้ำในภาคการเกษตรกรรมในระดับภูมิภาค มีการคิดประเมินมูลค่าทรัพยากรน้ำเพื่อจัดทำแนวทางการจัดเก็บค่าใช้น้ำจากกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมและผู้ใช้น้ำบาดาลขนาดใหญ่ เพื่อนำมาชดเชยและจัดตั้งเป็นกองทุนช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย เร่งกระจายอำนาจการบริหารจัดการน้ำ และงบประมาณของหน่วยราชการส่วนกลางต่างๆ ไปสู่หน่วยงานราชการในภูมิภาคและท้องถิ่น ร่วมกับการปรับปรุงกฎหมายผังเมืองให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการลุ่มน้ำ การกำหนดและจัดตั้งเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมจะต้องไม่กระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติและไม่เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ และไม่ให้มีการบุกรุกสร้างสิ่งปลูกสร้างและที่อยู่อาศัยหรือชุมชนลุ่มน้ำขางทางระบายน้ำ โดยจะต้องมีข้อกำหนดและบทลงโทษที่ชัดเจนจริงจังและสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้หากมีการบุกรุกแนวเขตลุ่มน้ำหรือลักลอบปล่อยสารพิษลงสู่แหล่งน้ำ

5.7.3 การส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการขยายตลาดสินค้า กำหนดมาตรการส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง สร้างระบบหมุนเวียนวัสดุที่ใช้แล้ว ที่มีประสิทธิภาพ ขับเคลื่อนสู่ Zero Waste Society ผ่านมาตรการต่างๆ เช่น การปฏิรูประบบภาษีและค่าธรรมเนียมเพื่อสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานและฉลากสินค้า สร้างหลักสูตรสิ่งแวดล้อมเพื่อปลูกฝังในกลุ่มเยาวชน สนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการลดการใช้ทรัพยากร ลดของเสียสู่สิ่งแวดล้อม และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความรู้กับผู้บริโภคเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ห้างสรรพสินค้าในเมือง และตลาดในท้องถิ่น

5.7.4 การส่งเสริมการผลิต การลงทุน และการสร้างงานสีเขียว เพื่อยกระดับประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาคลังสต็อกอุตสาหกรรมสีเขียว ส่งเสริมผู้ประกอบการให้สามารถปรับระบบห่วงโซ่อุปทานหรือห่วงโซ่คุณค่าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Supply Chain /Green Value Chain) ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ในลักษณะเมืองอุตสาหกรรม

เชิงนิเวศ สนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตในรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน และสนับสนุน การพัฒนาธุรกิจบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย เพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพแข่งขันในเวทีโลก ได้มากขึ้น โดยมีมาตรการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมในการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดภาระต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น ควบคุมจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมหรือปริมาณมลพิษที่สามารถ ปล่อยทิ้งออกมาได้ในพื้นที่ มีมาตรการควบคุมคุณภาพสินค้านำเข้าที่จะก่อให้เกิดภาระในการกำจัด ส่งเสริม การทำการเกษตรกรรมยั่งยืน โดยเฉพาะการลดการใช้สารเคมีในภาคเกษตร และสนับสนุนเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความปลอดภัยด้านอาหาร ลดต้นทุนการผลิต และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาธุรกิจ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมภาคบริการที่มีศักยภาพและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ให้มีบทบาทมากขึ้นในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

5.7.5 การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม ด้วยการเร่งรัดการ ควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตราย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค เพื่อสร้าง คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน เร่งรัดแก้ไขปัญหามลพิษเป็นลำดับแรก ด้วยรูปแบบการ จัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ โดยให้มีการจัดการขยะที่ต้นทาง ลดปริมาณการผลิต ขยะและส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้าง สะสมในสถานที่กำจัดในพื้นที่วิกฤต สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม เน้น การแปรรูปเป็นพลังงาน กำหนดแนวทางในการจัดการขยะอันตรายของชุมชน ขยะติดเชื้อและขยะ อีเล็กทรอนิกส์ที่ชัดเจน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมการ นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหลักการผู้จ่ายต้องเป็นผู้จ่าย (User Pay Principle) เช่น การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม การเก็บค่าธรรมเนียมการทิ้งและการปล่อยของเสีย เป็นต้น รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง การปรับปรุงกลไกและกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเชิงนโยบายของภาครัฐได้อย่าง แท้จริง รวมทั้งมีกระบวนการพิจารณาที่รวดเร็ว ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความมั่นใจในการลงทุน ของภาคเอกชน ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยไม่จำกัดแค่เพียงการจัดทำประชาพิจารณ์/ ประชาคมติ เพื่อสร้างการยอมรับและลดความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่จากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของ ภาครัฐ

5.7.6 การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ โดยเพิ่มศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้กับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสาขาการผลิต ไฟฟ้า การใช้พลังงานในภาคขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคครัวเรือนและอาคาร ผ่านการปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิง การใช้พลังงานทดแทน/เชื้อเพลิงชีวภาพ การส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากของเสีย การสนับสนุนระบบ การคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืนลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องยนต์และเครื่องจักร อุปกรณ์ให้เป็นแบบที่ประหยัดพลังงานและมีประสิทธิภาพสูง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีมาตรการ ส่งเสริมและช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มที่มีความอ่อนไหว มีความสามารถในการปรับตัวต่ำ และมีความเสี่ยง ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสูง เพื่อรักษาความมั่นคงทางการเกษตร อาหาร ท่องเที่ยว สาธารณสุข และการบรรเทาความเสียหาย พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบการเตือนภัย ให้ความสำคัญกับการป้องกันน้ำท่วม วางแผนป้องกันเมืองและพื้นที่ชายฝั่ง พัฒนาเมืองที่สามารถปรับตัวและ ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Resilience City) ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5.7.7 การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ เพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดย

(1) **บูรณาการการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าสู่กระบวนการวางแผน** ทั้งระดับชาติ ระดับชุมชนท้องถิ่น และสาขาการผลิตต่างๆ ส่งเสริมการลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันและมีความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติ พัฒนางองค์ความรู้ สนับสนุนการประเมินและจัดทำแผนที่ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ รวมทั้งจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัย ทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ

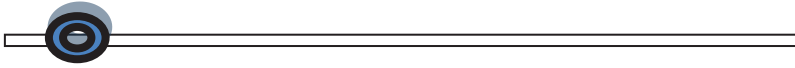
(2) **เสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ** สนับสนุนการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติในระดับพื้นที่ การส่งเสริมภาคเอกชนในการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องของธุรกิจ สร้างจิตสำนึกความปลอดภัยสาธารณะ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นในการร่วมกันดำเนินการแก้ไขและบรรเทาผลกระทบ

(3) **พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน** พัฒนาระบบการเตือนภัยให้มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมกลไกการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและสามารถเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศได้ พัฒนากลไกบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน

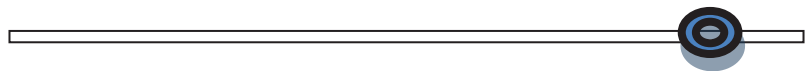
(4) **พัฒนาระบบการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย** ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ยกกระดับมาตรฐานการตรวจสอบความปลอดภัยภายหลังการเกิดภัยพิบัติ และปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่จะสร้างขึ้นให้สามารถรองรับภัยพิบัติรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

5.7.8 การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยผลักดันการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอาเซียน หาแนวทางการร่วมมือกับอาเซียนและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเด็นการขนส่งข้ามพรมแดน การเคลื่อนย้ายแรงงาน การบริหารจัดการพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ และการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน สร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรมีการทบทวนกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการค้าและสิ่งแวดล้อมตามความเหมาะสมและความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อป้องกันปัญหาทางด้านการค้าหรือการตัดสิทธิ์ทางการค้า

ภาคผนวก

- ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ
- ข้อมูลด้านสังคม
- ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลตาราง

ตารางที่ 1 : แหล่งที่มาของการขยายตัวทางเศรษฐกิจและผลิตภาพการผลิตโดยรวมของไทย

	แผนฯ 5 (พ.ศ.2525- 2529)	แผนฯ 6 (พ.ศ.2530- 2534)	แผนฯ 7 (พ.ศ.2535- 2539)	แผนฯ 8 (พ.ศ.2540- 2544)	แผนฯ 9 (พ.ศ.2545- 2549)	แผนฯ 10 (พ.ศ.2550- 2554)	แผนฯ 11 ช่วง 2 ปี แรก (2555-2556)
อัตราการขยายตัว GDP (%)	5.37	10.95	8.09	-0.10	5.71	2.62	4.70
แหล่งที่มาของการขยายตัว							
- ปัจจัยแรงงาน	0.74	0.86	0.37	0.26	0.71	0.49	0.36
- ปัจจัยที่ดิน	0.02	0.01	0.01	0.01	0.02	0.01	0.00
- ปัจจัยทุน	4.72	7.69	7.74	1.37	1.65	1.90	2.28
- ผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFP)	-0.10	2.38	-0.03	-1.74	3.32	0.23	2.05

ที่มา : สศช.

ตารางที่ 2 : การเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรและวัยแรงงานของไทย

	แผนฯ 10 (พ.ศ. 2550-2554)	แผนฯ 11 (พ.ศ. 2555-2559)	แผนฯ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	แผนฯ 13 (พ.ศ. 2565-2569)
ประชากรทั้งหมด (% YoY)	0.55	0.37	0.23	0.08
วัยแรงงาน (% YoY)	0.28	0.02	-0.40	-0.81

ที่มา : สศช.

ตารางที่ 3 : การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกและประเทศต่างๆ ที่สำคัญของโลก

(% YoY)	2546-2550	2551-2553	2554-2558
เศรษฐกิจโลก	5.1	2.8	3.6
ประเทศพัฒนาแล้ว (Advanced Economies)	2.8	-0.1	1.7
- สหรัฐฯ	2.9	-0.2	2.3
- สหภาพยุโรป	2.2	-0.7	0.5
- ญี่ปุ่น	1.8	-0.6	0.8
ประเทศเกิดใหม่และกำลังพัฒนา (Emerging Market and Developing Economies)	7.7	5.4	5.0
- จีน	11.7	9.8	7.8
- อาเซียน-5	5.7	4.9	5.1

ที่มา : IMF

ตารางที่ 4 : อัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มภาคการผลิต

สาขา	แผนฯ 9	แผนฯ 10	แผนฯ 11
ภาคเกษตรกรรม	2.86%	2.06%	1.85%
ภาคอุตสาหกรรม	7.30%	2.46%	4.35%
ภาคบริการ	5.40%	3.24%	6.22%

ที่มา : สศช.

ตารางที่ 5 : มูลค่า GDP ภาคบริการประเทศไทย พ.ศ. 2550 - 2557

สาขา	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	248,852	263,998	280,440	296,568	303,287	326,942	353,767	371,368
การก่อสร้าง	263,388	266,943	271,257	302,791	306,622	338,360	345,955	335,819
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซม ยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	1,311,135	1,388,318	1,429,985	1,568,569	1,628,794	1,779,692	1,813,321	1,811,757
โรงแรมและภัตตาคาร	277,778	298,874	285,443	311,910	349,523	413,838	477,212	488,769
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	714,122	728,053	729,666	766,599	789,570	859,811	899,475	928,336
ตัวกลางทางการเงิน	493,043	523,647	554,003	580,687	644,852	731,948	845,227	926,493
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และการบริการทางธุรกิจ	642,703	667,114	627,852	688,097	741,399	841,578	888,118	902,150
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	530,042	577,397	607,074	640,814	680,654	732,992	769,725	814,808
การศึกษา	349,617	372,103	397,512	421,307	458,310	507,704	529,995	562,312
การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	143,781	149,829	162,893	174,296	184,976	198,331	204,972	212,472
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	158,057	164,375	157,981	170,003	186,092	208,651	226,058	235,909
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	18,004	16,674	17,370	17,906	20,503	22,623	23,297	24,066
รวม GDP ภาคบริการ	5,150,522	5,417,325	5,521,476	5,939,547	6,294,582	6,962,470	7,377,122	7,614,259
สัดส่วน GDP ภาคบริการต่อ GDP รวมของประเทศ (ร้อยละ)	56.75	55.81	57.19	54.98	55.70	56.36	57.14	57.92
การเปลี่ยนแปลงของ GDP ภาคบริการ (ร้อยละ)	7.37	5.18	1.92	7.57	5.98	10.61	5.96	3.21

ที่มา : สศช.

ตารางที่ 6 : สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้จากการท่องเที่ยว พ.ศ. 2550 - 2557

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ล้านคน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2550	14.46	4.65	547.78	13.57
2551	14.58	0.83	574.52	4.88
2552	14.15	-2.98	510.26	-11.19
2553	15.94	12.63	592.79	16.18
2554	19.23	20.67	776.22	30.94
2555	22.35	16.24	983.93	26.76
2556	26.54	18.76	1,207.15	22.69
2557	24.70	-6.60	1,130.00	-5.80

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว

ตารางที่ 7 : การจัดอันดับ 1 ใน 10 ประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวโลกปี 2557 โดย UNWTO

	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ					รายได้จากการท่องเที่ยว				
	ล้านคน		การเปลี่ยนแปลง (%)			พันล้าน US\$		การเปลี่ยนแปลง (%)		
	2556	2557*	56/55	57*/56	2556	2557*	56/55	57*/56		
1 ฝรั่งเศส	83.7	8.36	2.0	0.1	1	สหรัฐอเมริกา	172.9	177.2	7.0	2.5
2 สหรัฐอเมริกา	70.0	74.8	5.0	6.8	2	สเปน	62.6	65.2	7.6	4.2
3 สเปน	60.7	65.0	5.6	7.1	3	จีน	51.7	56.9	3.3	10.2
4 จีน	55.7	55.6	-3.5	-0.1	4	ฝรั่งเศส	56.7	55.4	5.6	-2.3
5 อิตาลี	47.7	48.6	2.9	1.8	5	มาเก๊า	51.8	50.8	18.1	-1.9
6 ตุรกี	37.8	39.8	5.9	5.3	6	อิตาลี	43.9	45.5	6.6	3.7
7 เยอรมนี	31.5	33.0	3.7	4.6	7	สหราชอาณาจักร	41.0	45.3	12.1	10.3
8 สหราชอาณาจักร	31.1	32.6	6.1	5.0	8	เยอรมนี	41.3	43.3	8.2	5.0
9 รัสเซีย	28.4	29.8	10.2	5.3	9	ไทย	41.8	38.4	23.4	-8.0
10 เม็กซิโก	24.2	29.1	3.2	20.5	10	ฮ่องกง	38.9	38.4	17.7	-1.4

ที่มา : UNWTO Tourism Highlights 2015 Edition

ตารางที่ 8 : สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ สัดส่วนจำนวน SMEs ต่อวิสาหกิจทั้งหมด และสัดส่วนจำนวน SMEs จำแนกตามประเภทธุรกิจ

	ช่วงแผนฯ 10					ช่วงแผนฯ 11	
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556
สัดส่วน SMEs/GDP	38.67	38.09	37.76	37.08	36.62	37.02	37.44
สัดส่วนจำนวน SMEs / วิสาหกิจทั้งหมด	99.61	99.69	99.83	99.59	99.76	97.20*	97.16*
สัดส่วนจำนวน SMEs จำแนกตามประเภทธุรกิจ							
ภาคการค้าและซ่อมบำรุง	41.04	46.69	47.33	47.43	44.42	42.57	42.41
ภาคบริการ	29.91	33.81	33.68	33.72	37.68	37.80	38.23
ภาคการผลิต	28.23	19.31	18.92	18.79	17.89	19.30	19.33
ไม่ระบุ	0.82	0.20	0.07	0.05	0.02	0.33	0.02
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

* จำนวน SMEs ยังคงสูง แต่มีสัดส่วนที่ลดลงจากวิสาหกิจที่ไม่สามารถระบุขนาดเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 9 : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนในต่างประเทศในช่วงแผนฯ 10 และแผนฯ 11

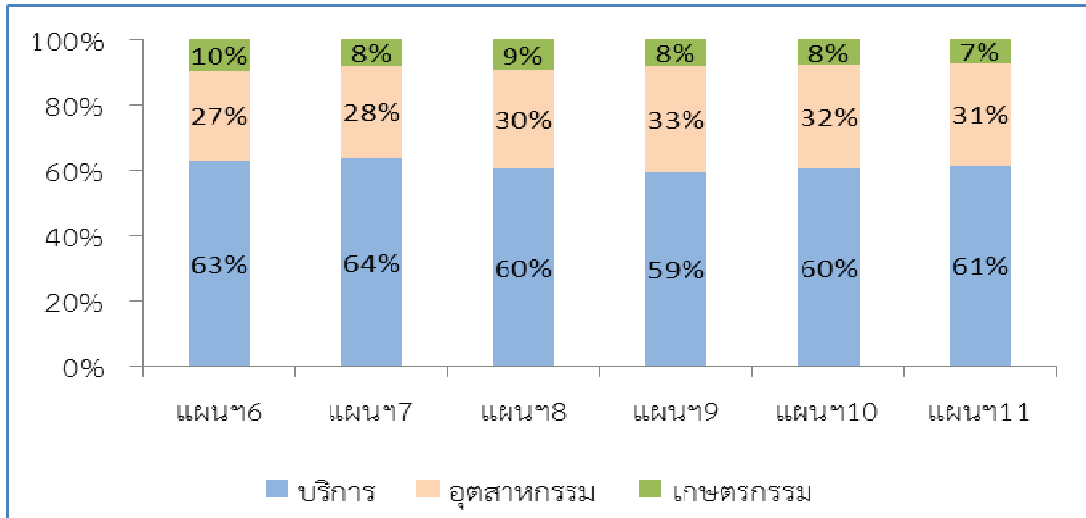
	ช่วงแผนฯ 10 (ล้านบาท)					ช่วงแผนฯ 11 (ล้านบาท)		
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Inward)	392,106.70	281,653.98	166,436.80	289,822.04	70,392.30	400,903.64	446,734.96	413,046.30
การลงทุนเฉลี่ยตามช่วงแผนฯ	240,082.36					420,228.30		
อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (%)	-34.91					1.50		
การลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ (Outward)	-103,662.10	-135,139.86	-143,042.76	-141,550.41	-220,156.61	-441,883.04	-388,518.42	-254,733.15
การลงทุนเฉลี่ยตามช่วงแผนฯ	-148,710.35					-361,711.54		
อัตราการขยายตัวเฉลี่ย (%)	20.72					-24.07		

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย ประมวลผลโดย สศช.

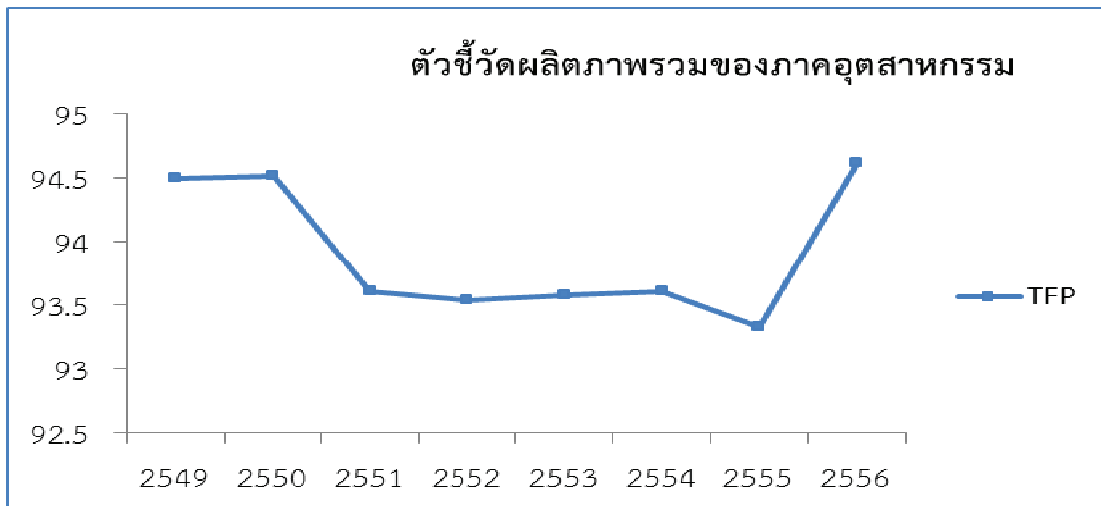
ข้อมูลแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 : สัดส่วนโครงสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจรายสาขา

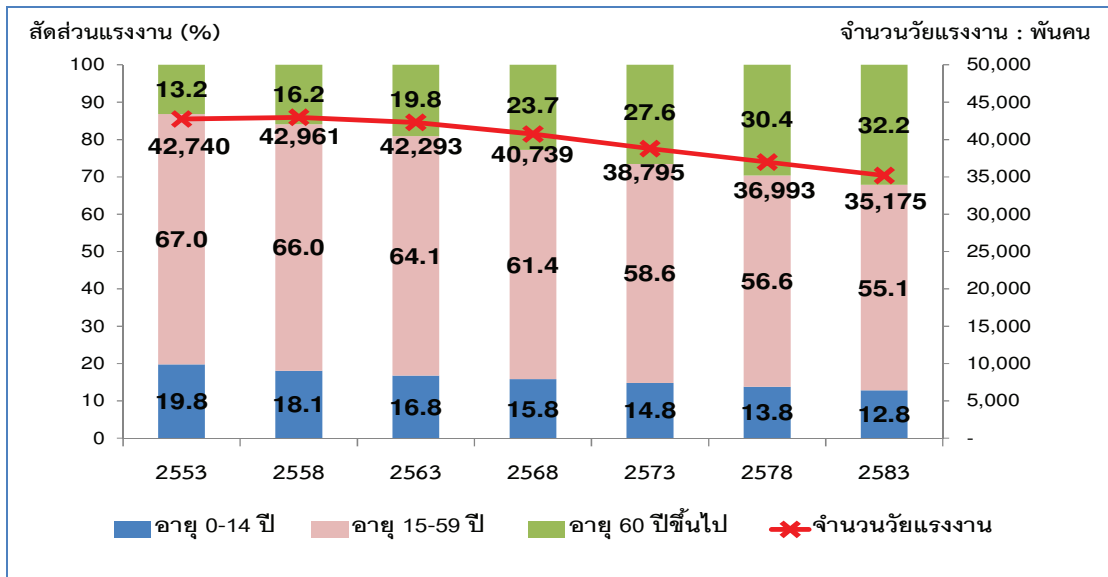
ที่มา : สศช.

แผนภาพที่ 2 : ตัวชี้วัดผลิตภาพรวมของภาคอุตสาหกรรม

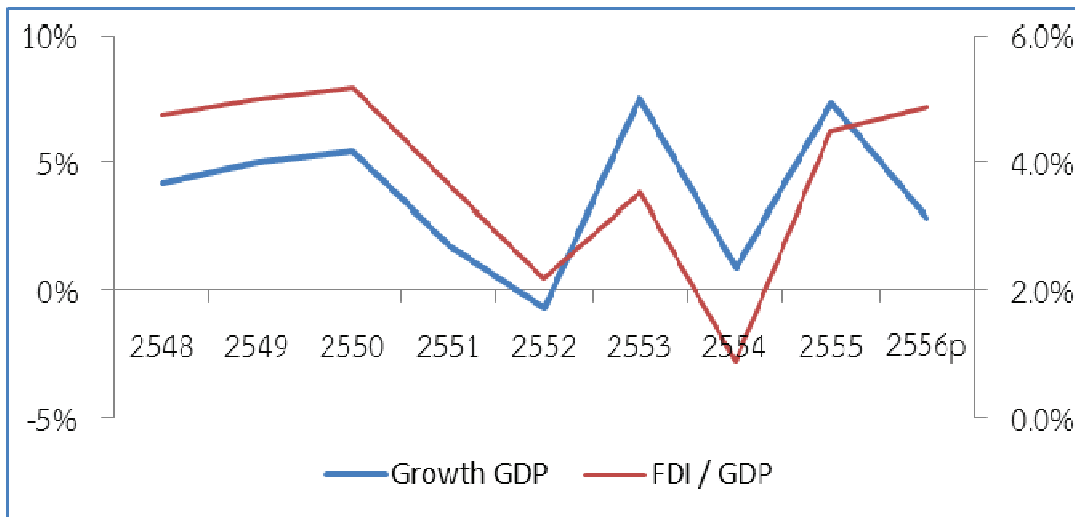
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

แผนภาพที่ 3 : การคาดประมาณประชากรวัยแรงงานตั้งแต่ปี 2553-2583

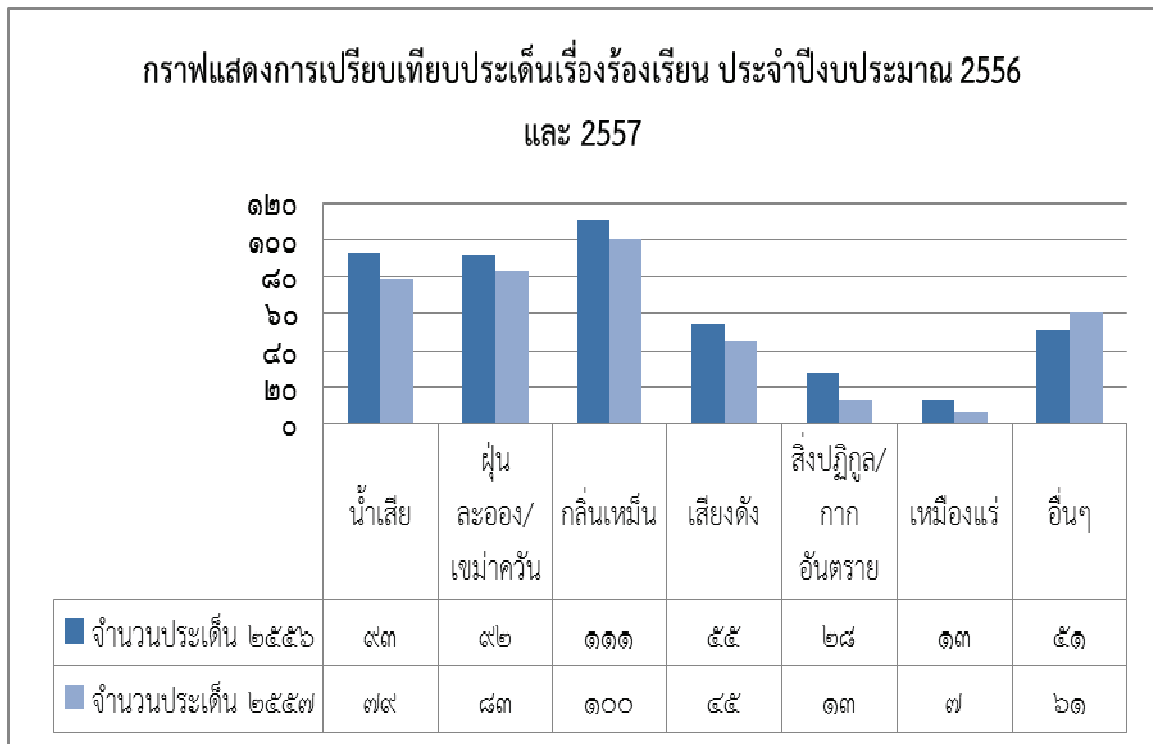
ที่มา : สศช.

แผนภาพที่ 4 : สัดส่วนมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศและอัตราการขยายตัว GDP (พ.ศ.2548 - 2556)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและ สศช.

แผนภาพที่ 5 : รายงานการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนจากการประกอบกิจการ
โรงงานอุตสาหกรรม

ที่มา : สำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

ข้อมูลด้านสังคม

ข้อมูลตาราง

ตารางที่ 1 : แหล่งรายได้และแหล่งหลักของรายได้ของผู้สูงอายุไทย (หน่วยเป็น ร้อยละ)

แหล่งรายได้	สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีแหล่งรายได้ประเภทต่างๆ (สามารถมีแหล่งรายได้มากกว่า 1 แหล่ง)				สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีรายได้เป็น แหล่งหลักของรายได้		
	2537	2545	2550	2554	2537	2550	2554
การทำงาน	38.0	37.7	37.8	42.7	31.5	28.9	35.1
บำนาญ	4.1	4.3	5.4	7.5	4.0	4.4	6.0
เบี้ยยังชีพ	0.5	3.0	24.4	81.4	0.0	2.8	11.4
ดอกเบี้ย/การออม/ค่าเช่า	17.1	18.0	31.7	35.7	1.7	2.9	2.6
คู่สมรส	21.4	17.4	23.3	21.4	4.6	6.1	3.1
บุตร	84.5	77.2	82.7	78.5	54.1	52.3	40.1
ญาติ	11.4	6.9	11.0	8.9	2.4	2.3	1.5
อื่นๆ	8.8	2.6	1.5	2.5	1.7	0.5	0.2
รวม	-	-	-	-	100.0	100.0	100.0

ที่มา : Table 4.2 in Knodel, Prachuabmoh and Chayovan (2013)'s "The Changing Well-being of Thai Elderly: An update from the 2011 Survey of Older Persons in Thailand", College of Population Studies, Chulalongkorn University and HelpAge International.

ตารางที่ 2 : สัดส่วนรายได้ของกลุ่มประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้

กลุ่มประชากร ตามระดับรายได้	สัดส่วนรายได้ของประชากร (ร้อยละ)													
	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549	2550	2552	2554	2556
กลุ่ม 10% ที่1 (จนสุด)	1.78	1.69	1.53	1.59	1.62	1.68	1.50	1.61	1.75	1.34	1.55	1.62	1.56	1.06
กลุ่ม 10% ที่2	2.80	2.60	2.42	2.48	2.56	2.62	2.45	2.57	2.73	2.46	2.66	2.80	3.05	3.10
กลุ่ม 10% ที่3	3.60	3.35	3.13	3.25	3.34	3.44	3.22	3.40	3.56	3.34	3.51	3.66	3.88	4.03
กลุ่ม 10% ที่4	4.45	4.19	3.93	4.10	4.21	4.31	4.06	4.29	4.46	4.28	4.45	4.59	4.76	4.97
กลุ่ม 10% ที่5	5.50	5.19	4.90	5.17	5.26	5.33	5.09	5.35	5.55	5.39	5.56	5.65	5.77	6.07
กลุ่ม 10% ที่6	6.89	6.51	6.20	6.51	6.57	6.67	6.42	6.71	6.90	6.78	6.97	7.01	7.02	7.40
กลุ่ม 10% ที่7	8.84	8.32	7.96	8.39	8.48	8.48	8.37	8.59	8.73	8.67	8.86	8.84	8.66	9.15
กลุ่ม 10% ที่8	11.78	11.18	10.95	11.29	11.42	11.34	11.48	11.52	11.61	11.49	11.49	11.43	10.92	11.65
กลุ่ม 10% ที่9	17.14	16.54	16.54	16.50	16.58	16.62	17.06	16.48	16.41	16.26	16.08	15.95	15.11	15.77
กลุ่ม 10% ที่1(รวยสุด)	37.23	40.43	42.44	40.72	39.95	39.51	40.36	39.48	38.30	39.98	38.87	38.44	39.27	36.81
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
สัดส่วนกลุ่มที่10/กลุ่มที่1 (เท่า)	20.91	23.96	27.65	25.62	24.62	23.57	26.82	24.50	21.93	29.92	25.10	23.76	25.23	34.85

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

: ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นไป มีการบันทึกข้อมูลรายได้ติดลบหรือขาดทุน

รายได้ หมายถึง รายได้ประจำที่ไม่รวมรายรับอื่นๆ (เช่น เงินทุนการศึกษา มรดก พินัยกรรม ของขวัญประกันสุขภาพ ประกันภัยและประกันชีวิต/ประกันสังคม เงินถูกสลาก เงินรางวัล ค่านายหน้าและเงินได้จากการทำงาน เป็นต้น)

ตารางที่ 3 : เงินรับฝากแยกตามขนาดของเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ (ณ เดือนธันวาคม 2556)

ขนาดบัญชีเงินฝาก	จำนวนบัญชี (บัญชี)	สัดส่วนต่อ บัญชีรวม (%)	วงเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วนต่อ วงเงินรวม (%)
<= 50,000 บาท	73,185,339	86.59	350,727	3.17
> 50,000 & <=200,000 บาท	6,468,934	7.65	653,263	5.91
>200,000 & <= 1,000,000 บาท	3,602,289	4.26	1,603,912	14.51
>1,000,000 & <= 10,000,000 บาท	1,154,570	1.37	3,001,740	27.16
เกิน 10,000,000 บาทขึ้นไป	111,517	0.13	5,441 370	49.24
รวม	84,522,649	100.00	11,051,012	100.00

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4 : ผลรวมและค่าเฉลี่ยของพื้นที่ถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภทโฉนดที่ดิน
จำแนกตามผู้ถือครอง 5 กลุ่ม ทั้งประเภทบุคคลธรรมดาและประเภทนิติบุคคล ปี 2555

Quintile ที่	จำนวนผู้ถือ ครอง (ราย)	ผลรวมพื้นที่ถือครองทั้งสิ้น			ค่าเฉลี่ยพื้นที่ถือครอง			ค่าต่ำสุด (minimum)			ค่าสูงสุด (maximum)			
		ไร่	งาน	ตารางวา	ไร่	งาน	ตารางวา	ไร่	งาน	ตารางวา	ไร่	งาน	ตารางวา	
Quintile 1 (พื้นที่น้อยที่สุด)	3,181,406	232,790	2	89.81	0.25	-	-	29.27	-	-	1	-	-	52.79
Quintile 2	3,180,094	860,042	3	23.69	0.91	-	1	8.18	-	-	52.8	-	1	73
Quintile 3	3,178,480	3,351,173	-	10.37	3.53	1	-	21.73	-	1	73	1	3	99.97
Quintile 4	3,180,085	14,597,194	-	20.31	15.39	4	2	36.08	2	-	-	7	1	39
Quintile 5 (พื้นที่มากที่สุด)	3,179,982	75,827,412	3	95.21	79.93	23	3	38.09	7	1	39.01	631,263	-	-
รวม	15,900,047	94,868,613	2	39.39	100									

สัดส่วน quintile ที่ 5/1 (เท่า) 325.73

ที่มา: ข้อมูลการถือครองที่ดินจากกรมที่ดิน และการคำนวณของผู้วิจัย

ตารางที่ 5 : การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการ

	2554	2555	2556	2557	2558
ผู้สูงอายุ¹					
- จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับ เบี้ยยังชีพ (คน)	6,521,749	6,798,802	7,342,028	7,686,978	8,030,300
- งบประมาณ (ล้านบาท)	37,893.40	52,536.84	58,347.01	61,408.52	64,302.11
ผู้พิการ²					
- จำนวนผู้พิการที่ได้รับเบี้ย ยังชีพ (คน)	997,950	1,153,468	1,247,484	1,327,192	1,472,389
- งบประมาณ (ล้านบาท)	5,988	6,921	7,485	9,528	10,601.69

ที่มา : ¹ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

² กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางที่ 6 : ความเข้มแข็งของชุมชน

ชื่อกองทุน	จำนวนกองทุน/กลุ่ม	สมาชิก	เงินกองทุน/เงินออม (ล้านบาท)
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ¹	25,973	3.82 ล้านคน	29,744.01
กองทุน กข.คจ. ¹	29,234	2.19 ล้านครัวเรือน	8,484.92
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ¹	77	ประเภทองค์กร 129 องค์กร ประเภทบุคคล 10.09 ล้านคน	7,250
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ²	79,529	12 ล้านคน	158,485
กองทุนสวัสดิการชุมชน ³	5,831	4.22 ล้านคน	6,868.32

ที่มา : 1 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พฤษภาคม 2558
 2 สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พฤษภาคม 2558
 3 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน พฤษภาคม 2558

ตารางที่ 7 : ข้อมูลบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน ต่อจำนวนประชากร

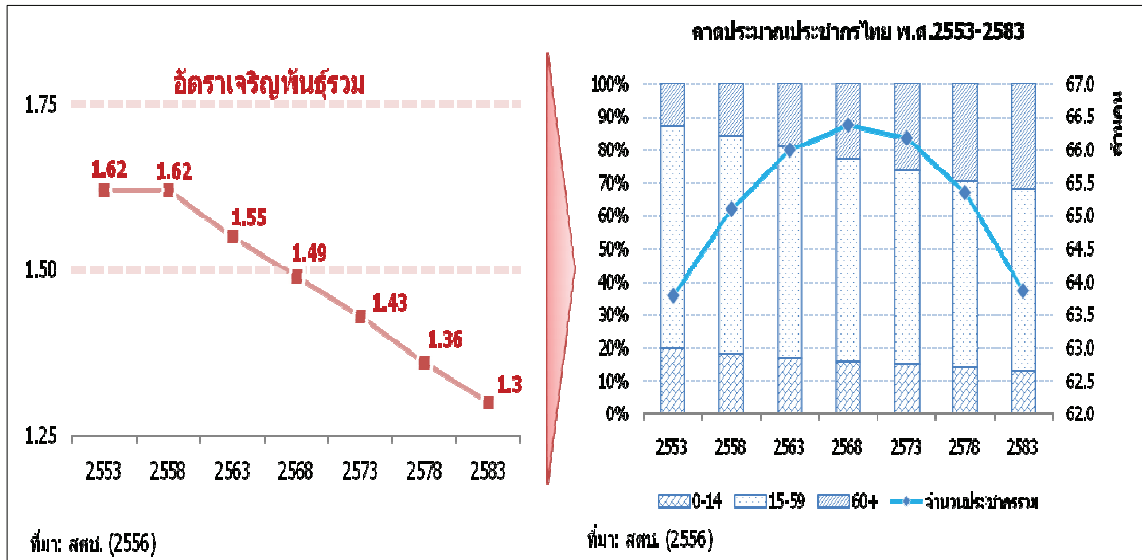
อัตราส่วนบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน ต่อ จำนวนประชากร รายภาค ปี 2556

ภาค	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาลวิชาชีพ	พยาบาลเทคนิค
กรุงเทพมหานคร	1,075	7,483	3,917	285	1,936
ภาคกลางไม่รวมกรุงเทพฯ	2,263	10,159	6,340	487	14,707
ภาคเหนือ	2,803	9,512	6,759	542	17,982
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,918	14,170	8,551	646	16,233
ภาคใต้	2,825	9,687	6,516	465	17,870
ทั่วประเทศ	2,521	10,580	6,352	503	9,867

ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข

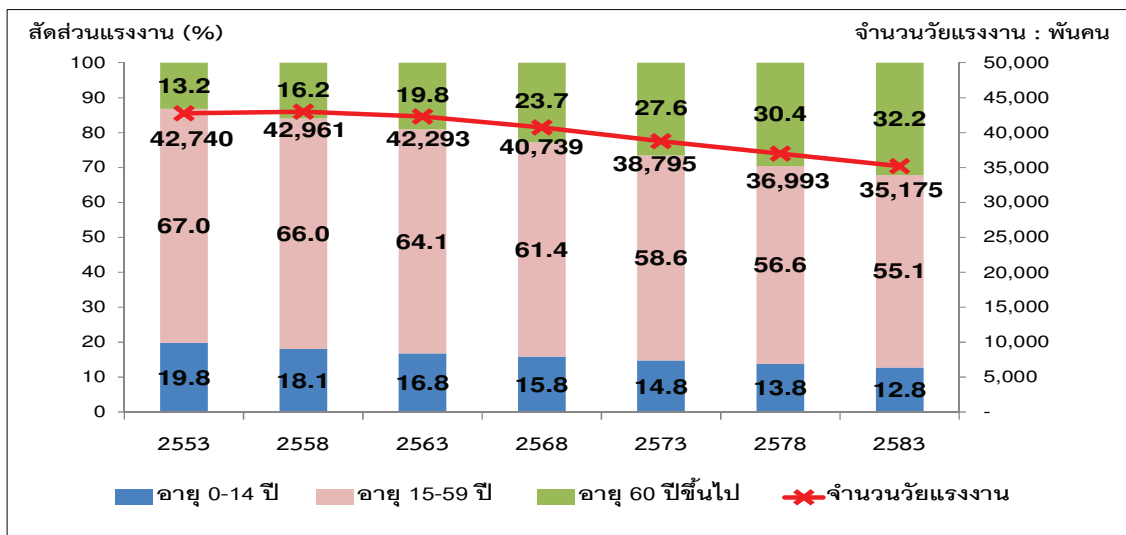
ข้อมูลแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 : การเปลี่ยนแปลงของอัตราเจริญพันธุ์รวมและโครงสร้างประชากรไทย ปี 2553-2583

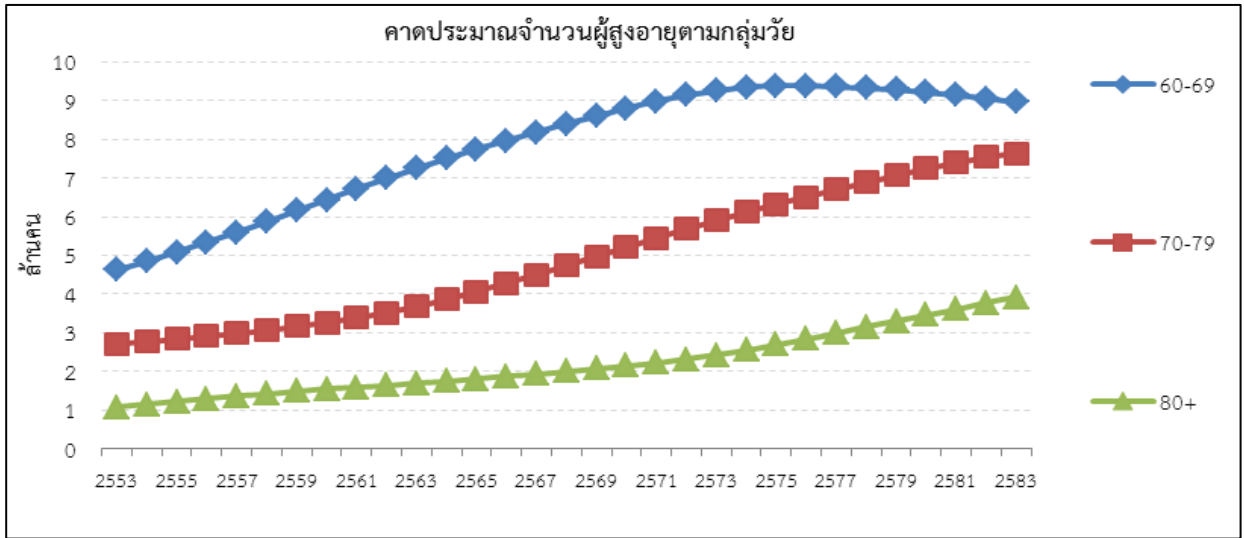
ที่มา : การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 สศช.

แผนภาพที่ 2 : การเปลี่ยนแปลงประชากรวัยแรงงาน ปี 2553-2583

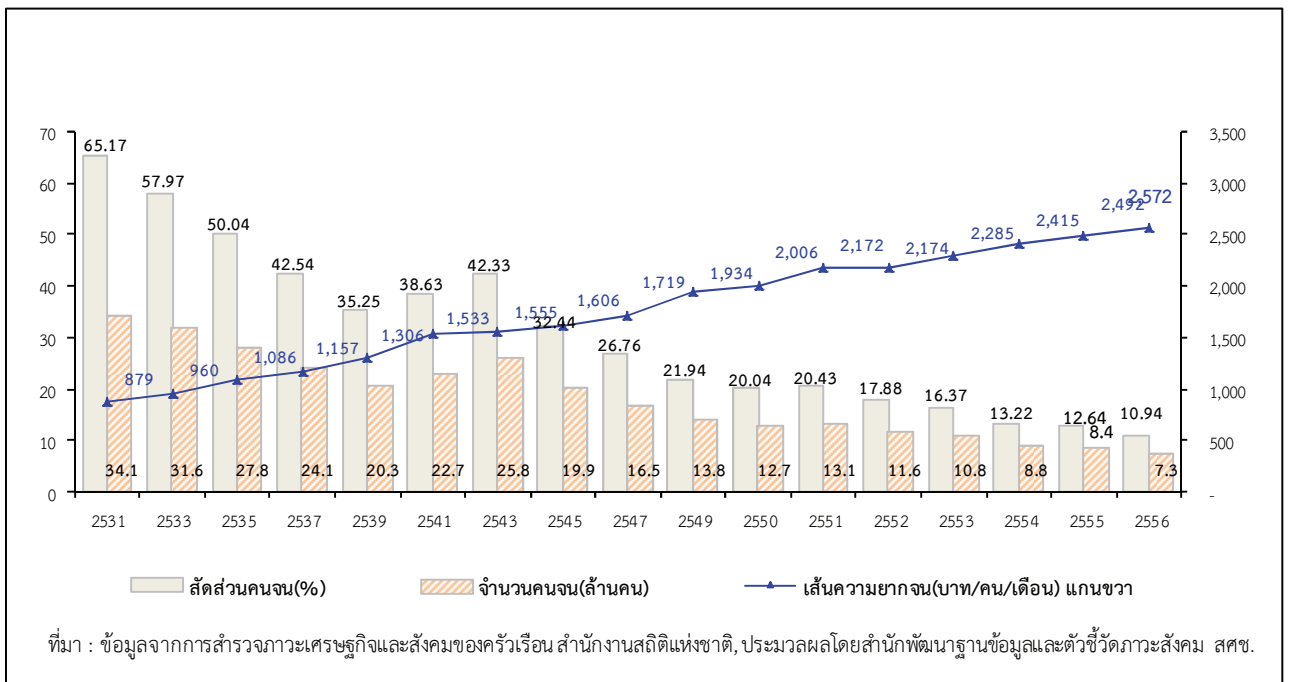
ที่มา : การคาดประมาณประชากรไทยปี 2553-2583 สศช.

แผนภาพที่ 3 : การคาดประมาณจำนวนผู้สูงอายุตามกลุ่มวัย

ที่มา : การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 สศช.

แผนภาพที่ 4 : เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน จำนวนคนจน (วัดจากรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค)

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลแผนภาพ

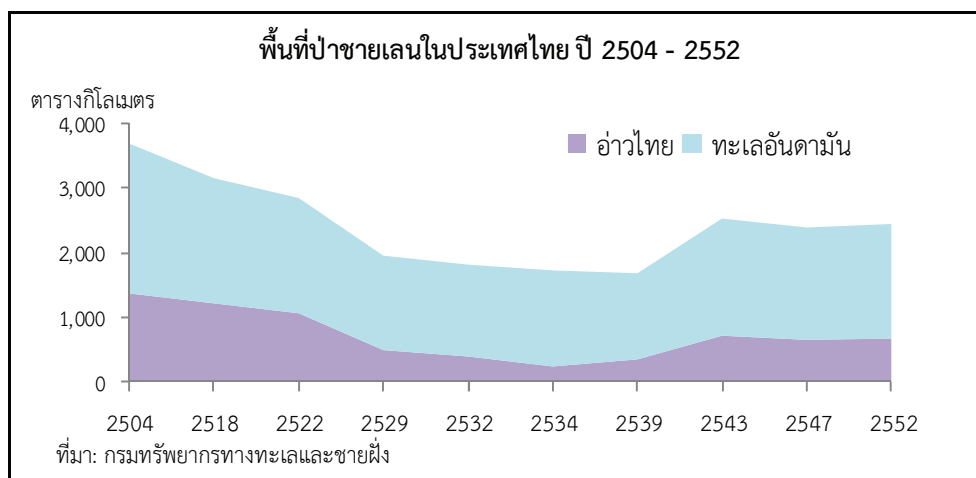
แผนภาพที่ 1 : การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทย ปี 2504-2551

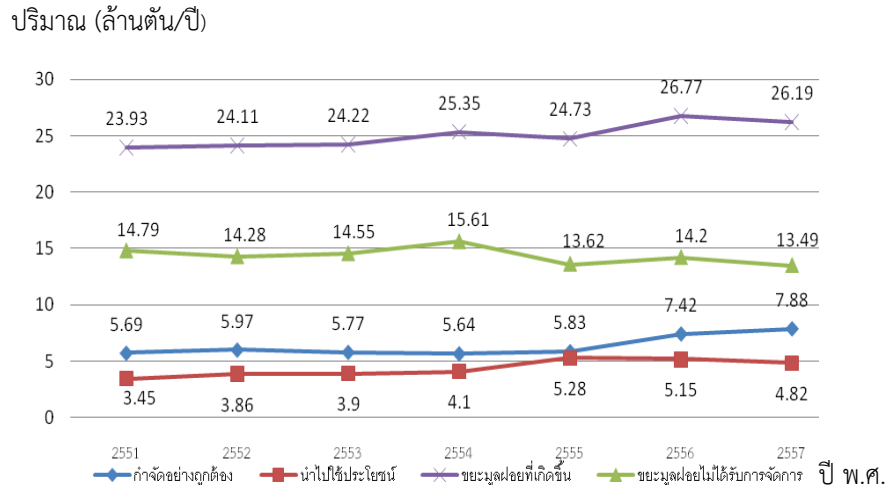
ที่มา : กรมป่าไม้ และรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม 2555

หมายเหตุ* : การลดลงของพื้นที่ป่าปี 2504-2541 และการเพิ่มขึ้นของปี 2543 เกิดจากการเปลี่ยนวิธีคำนวณพื้นที่ป่า โดยการคำนวณในปี 2541 ใช้ข้อมูลดาวเทียมมาตราส่วน 1:250,000 นำเข้าข้อมูลโดยการลากเส้นด้วยมือ ขณะที่การคำนวณในปี 2543 ใช้ข้อมูลดาวเทียมมาตราส่วน 1:50,000 และนำเข้าข้อมูลแบบดิจิทัล

แผนภาพที่ 2 : พื้นที่ป่าชายเลนในประเทศไทย ปี 2504-2552

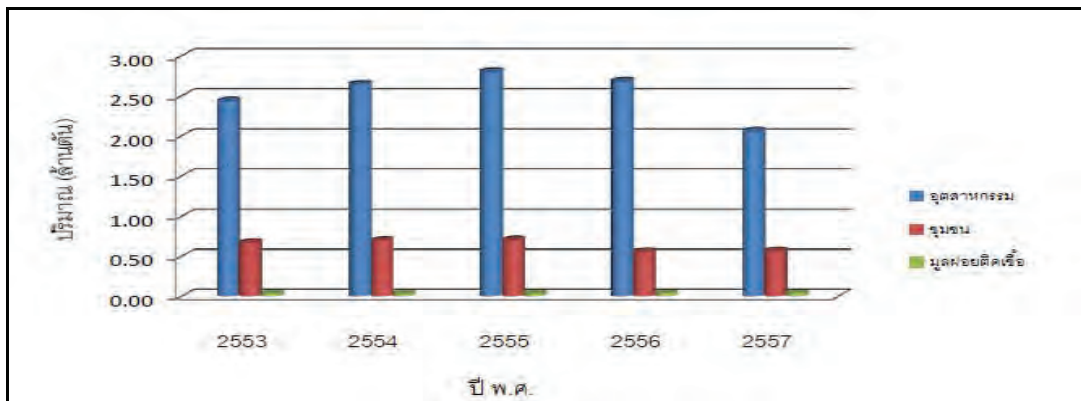

แผนภาพที่ 3 : ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น การนำไปใช้ประโยชน์และได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องในปี 2551 – 2557

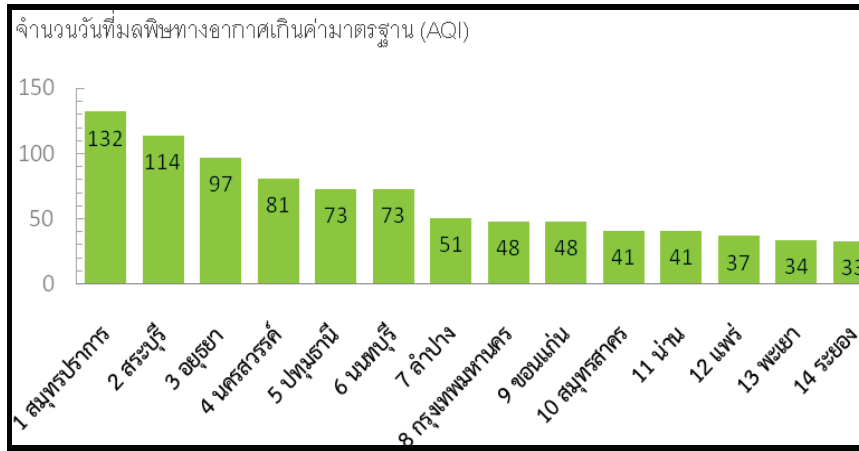
ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

แผนภาพที่ 4 : สถานการณ์ของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ

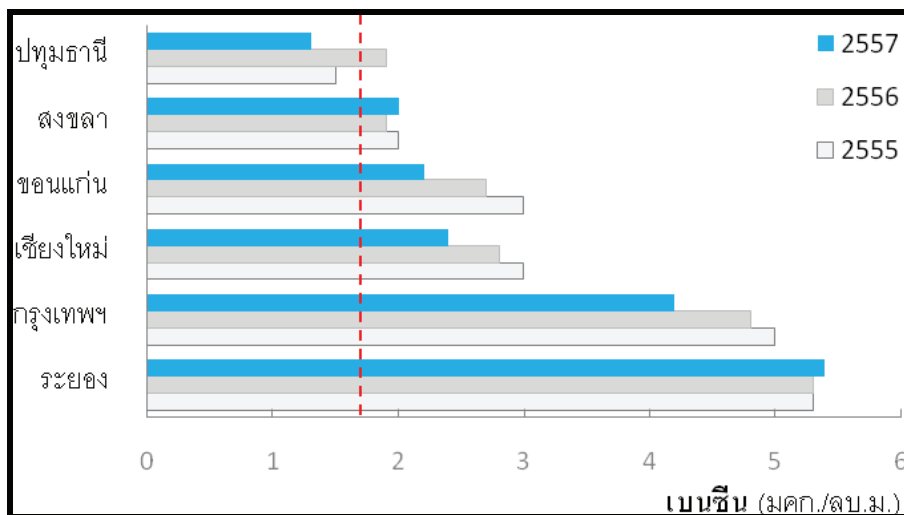
ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

แผนภาพที่ 5 : อันดับจังหวัดที่มีปัญหามลพิษทางอากาศมากที่สุด ปี 2557

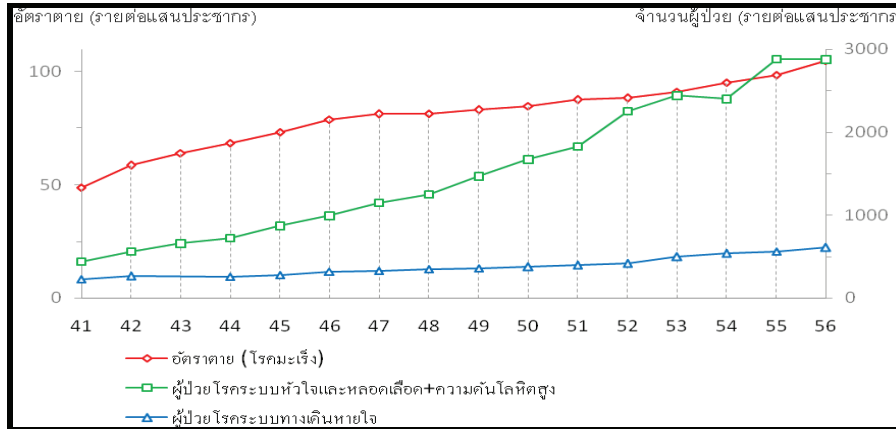
ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

แผนภาพที่ 6 : ปริมาณสารเบนซินเฉลี่ยรายปีในพื้นที่ 6 จังหวัดปี 2555-2557

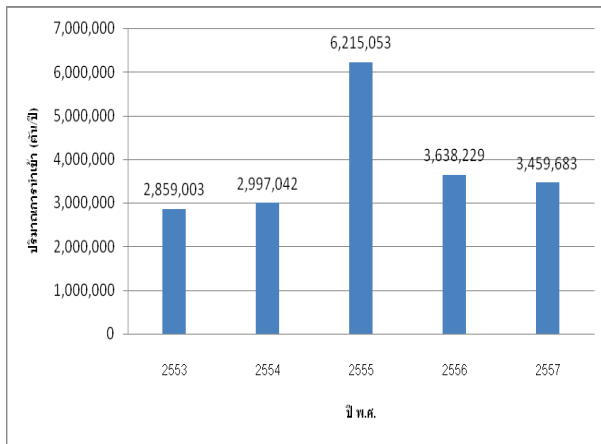
ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

แผนภาพที่ 7 : สถิติด้านสุขภาพของประชากรไทย พ.ศ. 2541 - 2556

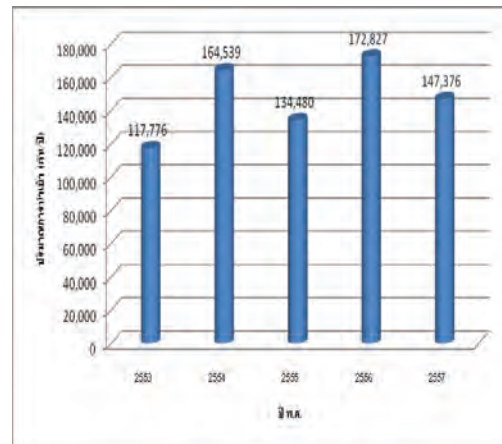
ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

แผนภาพที่ 8 : ปริมาณการนำเข้าสารอันตรายในภาคอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี 2553-2557

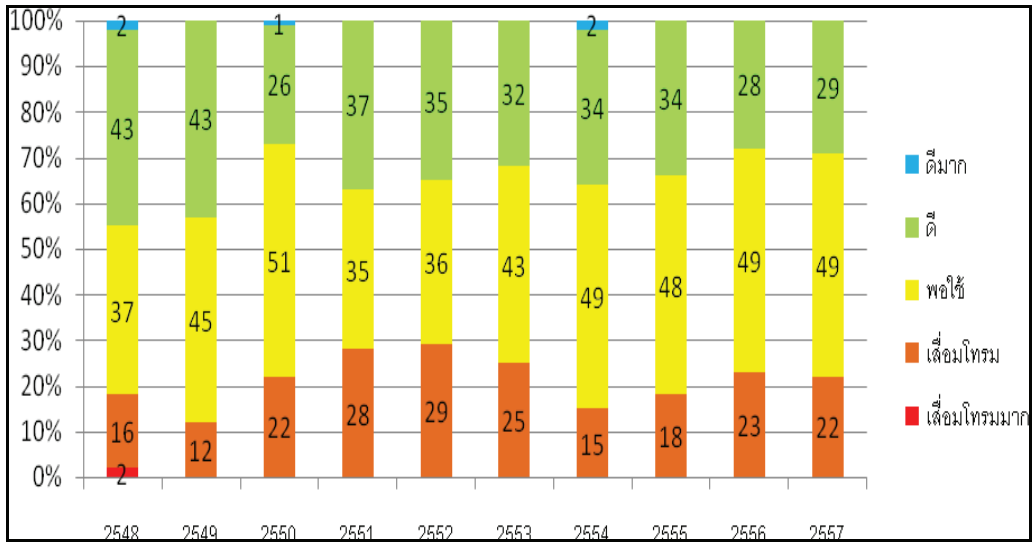
ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

แผนภาพที่ 9 : ปริมาณการนำเข้าสารอันตรายทางการเกษตรตั้งแต่ปี 2553-2557

ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

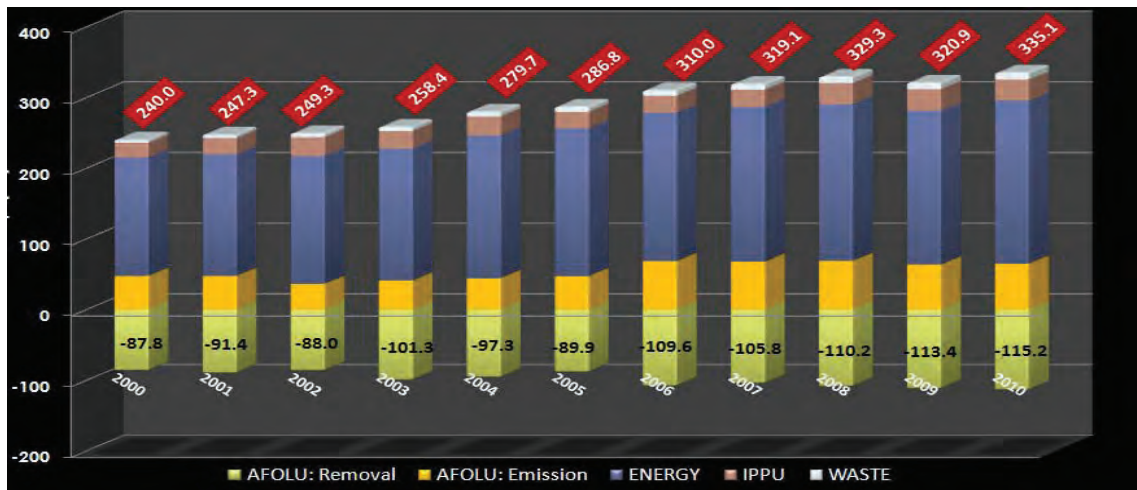
แผนภาพที่ 10 : สถานการณ์คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินในช่วงปี 2548 – 2557

ที่มา : รายงานสถานการณ์มลพิษ 2557

แผนภาพที่ 11 : สถิติการปล่อยก๊าซเรือนกระจกประเทศไทย พ.ศ. 2543 – 2553

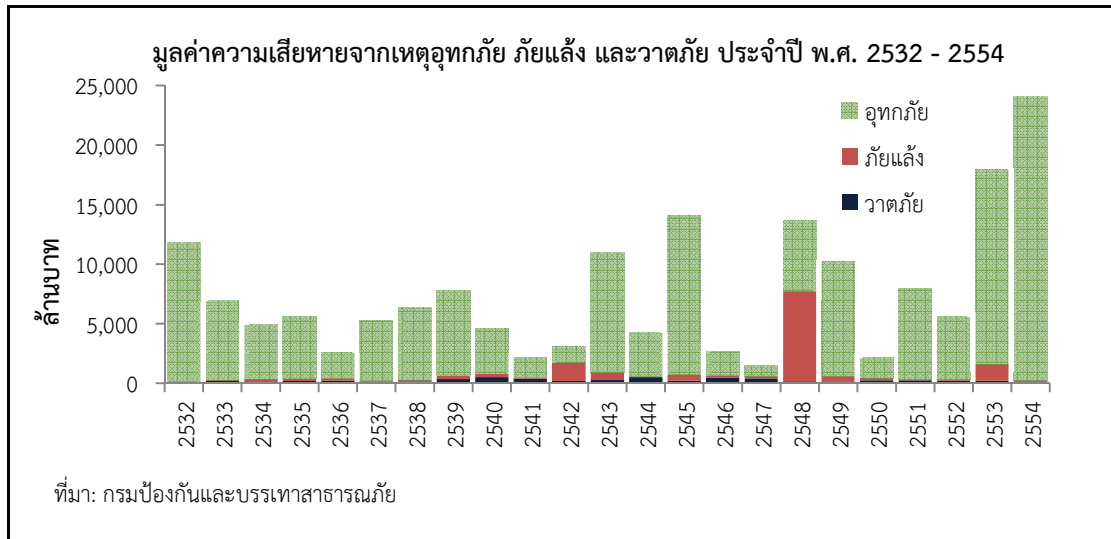
ปริมาณ (ตันเทียบเท่า CO₂)

ที่มา : องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

- หมายเหตุ : AFOLU: Removal = การกักเก็บก๊าซเรือนกระจกของภาคเกษตร ป่าไม้ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- AFOLU: Emission = การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของภาคเกษตร ป่าไม้ และการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- Energy = ภาคการใช้ปิโตรเลียมและพลังงาน
- IPPU = ภาคกระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์
- Waste = ภาคของเสียและการกำจัด

แผนภาพที่ 12 : มูลค่าความเสียหายจากเหตุอุทกภัย ภัยแล้ง และวาตภัย ประจำปี พ.ศ. 2532-2554

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
โทร. 0-2282-4841-2 โทรสาร 0-2281-9705